

overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal Weekblad is een algemeen Nederlandsch belang”.

Vericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 RICHTINGSDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

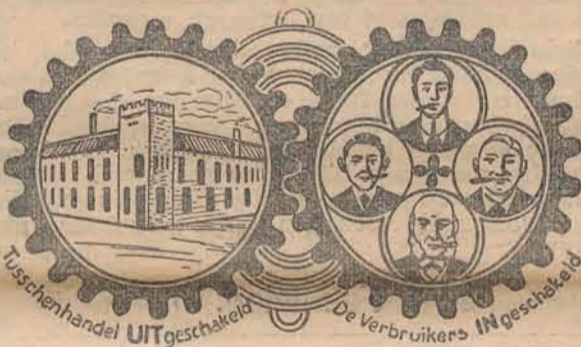
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Wed. A. VAN GEMERT & Zn. = Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

ENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan particulieren of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker in goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rokers in Ned.-Indië, daar het alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), die ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoemde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

HOUD: Een Duitse Waarschuwing. — Wajang-ansst. — Feuilleton. — Voor Repatriërenden. — Overzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Literatuur Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — den Verren Vreemde. — Meded. — Mutaties 20 tot 27 Juni 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice”

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij

WILLEM SPRENGER

Agent der Gramophone Comp. Ltd.

PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Een Duitse Waarschuwing.

de enorme beteekenis van ons Nederlandschen onzent dikwijls nog zoo geringschat wordt constellender, wanneer men telkens maar weer constateeren hoe de buitenlandsche belang- onverzwaakt aanhoudt.

praken wij achtereenvolgens in dit blad een publicaties van den zoo bij uitstek kundigen Indische-kenner Octavo J. A. Collet (K.W. 1921), wijdde wij later een artikel aan de interessante brochure van den Amerikaanschen minister van handel William C. Redfield (K.W. 1922); thans ligt voor ons een Duitsch

PIERRE MATVELD
 COIFFEUR POUR DAMES
 Nouveauté Parfums espagnols
 „Myrtigia”
 PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen
 op een
**Harley-
 Davidson**
 's werelds eerste Motorrijwiel
 en gij zult van Uwe vakantie de
 aangenaamste herinneringen bewaren

**INDISCHE
 UITRUSTINGEN**
 VOORDEELIGST
 ADRES:
**AU BON
 MARCHE**
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

werkje: „Niederländisch-Ostindien”. Eine länderkundliche Skizze von Hans Meyer, Professor der Kolonialgeographie an der Universität Leipzig. Berlin: 1922).

Men kan, en terecht, die buitenlandsche belangstelling zeer verschillend apprecieeren. Men neemt er met dankbaarheid en rechtvaardigen trots kennis van, wanneer het bijv. geldt een sympathieke beschouwing als Collet's gedegen studie over de Indische beweging, geschreven met het uitgesproken doel aan het koloniseerende België ons koloniatie-systeem bewonderd tot voorbeeld te stellen.

BEZUIDENHOUT-GARAGE
 Telefoon B. 344
 Luxe Auto Verhuur-Inrichting
 Netto Bediening - Billijke Prijzen
Bezuidenhout 42

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN

Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

Firma HILBRINK
Westeinde 29 Den Haag
t. o. Engelsche Legatie

Nieuwe Fransche en Engelsche Stoffen
Indische Uitrustingen
— Verlaagde Prijzen —

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB

N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN

Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820

Brood - Beschuit
Banket

Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG,
SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

Holland. - Tehuis.

In christelijk gezin opname aangeboden voor één (of meerdere) kinderen. Hartelijke verzorging. Bevoegde leiding bij studie (Gymn., H.B.S.). Prima referentiën. Cond. f 75.— per maand.

Adres: A. v. D. LOOSDRECHT—SIZOO, Nieuwe Rijn, hoek Hartesteg 2A, Leiden. 1741

men leest geïnteresseerd, wanneer een Amerikaan met de standing van een Redfield ons Indisch Rijk warm aanbeveelt aan zijn geldbeleggende landgenooten. Maar een geheel ander, een direct onbegrijpelijk gevoel bekruipt den lezer, wanneer hij de tendenz van het onderhavige Duitse werk gewaar wordt.

Wetenschappelijk is het zeer zeker; niet alleen de schrijver zelf verzekert het U reeds in zijn voorwoord, dat er ten dien opzichte niets aan mankeert, maar het populair-wetenschappelijke van de uitvoerige behandeling van land en volk, zeden en gewoonten, bedrijf en samenleving, dit alles overtuigt U, dat het niet te hooi en te gras neergeschreven is. Het zijn echter de beschouwingen over „die geopolitische Bedeuting” en „die weltpolitischen Aussichten” welke het geheel voor ons ongenietbaar maken niet alleen, maar waarom wij meenden een uitvoeriger bespreking hier niet achterwege te mogen laten.

En daar de behandeling, de zuiver wetenschappelijke bewerking van geschiedenis, van aardrijkskundige gesteldheid, van volksbeschrijving, kolonisatie, enz. geen nieuwe gezichtspunten opent, waar dit alles voor ons bekende kost mag verondersteld worden, in het voorbijgaan erkennende, dat dit gedeelte — vrucht van zorgvuldige studie — alleszins onze appreciatie verdient, gaat onze belangstelling vrijwel uitsluitend uit naar de politieke beschouwingen, welke in zoo sterke mate den politieken achtergrond van het werk verraden.

Schrijvers betoog komt hierop neer, dat het kleine Holland Indië niet verder brengen kan dan het nu is; verder Indië ontwikkelen dan wij nu Java, deelen van Sumatra en kleinere gebieden der overige eilanden gekoloniseerd hebben, is z. i. onmogelijk, want, zegt hij: „Es werden viel stärkere „materielle und geistige Kräfte nötig sein, um die „sen groszen überseeischen Besitz auszubauen und

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGLAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN

SCHOOL OF ENGLISH

Goleenstraat 118
Weteringkade
DEN HAAG

„aufrecht zu erhalten und aus diesen herrlichen „tropischen Kolonialländern das zu machen, „ihrer Natur nach aus ihnen gemacht werden „kann.”

En de tendenz springt dan wel wat al te duidelijk in het oog, wanneer de auteur, die reeds in zijn voorwoord zijn landgenooten gewezen heeft op de bijzondere belangrijkheid van Nederlandsch-Indië nu Duitschland zijn koloniën verloren heeft, onze Oost aan geeft als een der weinige gelegheden voor een blijvend vestigen van het Duitse bevolkingsoverschot.

Hier zij ons een korte uitwijding veroorloven. Prof. Meyer staat niet alleen in die sterk gevestigde propagandistische actie. Wij lezen in denzelfden geest een propagandageschrift van *Regierung*

Oost is Oost en West is West, maar het vloeit in één gelijk de kleuren van den regenboog.

a. D. Dr. Kempster: „Niederländisch-Indien als wanderungsziel” (Hamburg, 1922), hoewel dit de ste ontegenzeggelijk zakelijker gehouden is, evenals de door het Reichswanderungsamt te lijn in 1922 uitgegeven brochure „Niederländisch-Indien” beschouwde men vooral „den politischen Hintergrund”!

Vervolgen wij onze eigenlijke bespreking. Vreft ons een brallende waarschuwing tegen Indië, van wien het gevaar het ergste zou dreven, waarbij het spookbeeld: de Indische Oceaan een „mare clausum britannicum” met knaakende dienst doet. Is het Engeland niet, dan toch in geval zeker Japan of de Vereenigde Staten? schrijver besluit dan zijn werk met het uitspreken zijner overtuiging, dat de onvermijdelijke wereldoorlog ook de Hollandsche koloniale schappij in Indonesië uiddelgen zal: „auch lands dreihundertjährige ruhmreiche Kolonien

Fuilleton.

Wat er al zoo gemaakt kan worden van Bamboe, Palmen en andere Indische Gewassen

door
M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

(Slot).

Andere palmsoorten dragen bladeren, die veel duurzamer zijn, dan die van den klapperpalm en dan ook zeer veel gebruikt worden als dakbedekking (atap). Daartoe worden een zeker aantal bladvinnen op den grond gelegd, dwars op de bladeren wordt een dun bamboelatje gelegd, zóó dat de bovineinden der bladvinnen vóór dat latje uitsteken. De bladeren worden nu om het latje heengeslagen en met fijne reepjes rottan of bamboe hieraan bevestigd. Men krijgt aldus een stuk van pl.m. 1.5 M. lengte en pl.m. 0.60 M. breedte. Met deze stukken, die dakpansgewijze op de dakspanten gelegd en hieraan vastgebonden worden, maakt men de dakbedekking. Ze is koel, maar natuurlijk alles behalve brandvrij.

Uit eene andere palmsoort, de „arènpalm”, wordt het sap afgetapt, de z.g. „legèn” (Java) of „saguer”. Is het nog vers, dan is het een aangename, zoete drank (de Javaansche naam duidt dit aan: „legi” is het Javaansche woord van „zoet”). Laat men het echter eenigen tijd staan, dan begint het te gisten, waarbij zich natuurlijk alcohol vormt. De drank is dan lang niet meer zoo onschuldig. Gelukkig gaat de inlander zich over het algemeen zelden aan sterke drank te buiten, maar dat sommigen (trouwens Europeanen ook wel) zich aan dit koppige goedje wel eens een flinke „verheugenis” drinken, valt niet te loochenen.

Het palmsap wordt echter minder als drank geruttigd, dan wel gebruikt om er suiker uit te bereiden. Deze „goela arèn” heeft een aangename, aromatische bijmaak en wordt veel in de inlandsche keuken verwerkt en ook wel zóó, als snoeperij, gegeten. De palmsuiker, die op Timor

bereid wordt, spant verreweg de kroon en doet voor borstplaat niet onder.

Een voor den inlander niet minder onmisbaar gewas is de rottan, bij ons gewoonlijk „rotting” genoemd. Ook van groeien verscheidene soorten, in dikte afwisselende, schen die van een potlood en die van een menschenarm. Deze laatste zijn uiterst geschikt als kabels hangbruggen tot het overspannen van ravijnen en rivieren. Zij hebben ook de daarvoor vereischte lengte. Om lang stukken uit het oerwoud („rimboe”) te halen, is geen gemakkelijk werk; de rottan windt zich nam. in rijke bochten en is daarenboven van stekels voorzien. Het kost dus vrij wat moeite haar uit het omgevende gewas te kappen.

De dunne soorten worden, al of niet gespleten, tot vele doeleinden verwerkt. De rottanstoelen en -tafels zijn bij ons goede bekenden. Voor elk ander soort van werk als manden en velerlei gebruiks- en sierartikelen is de rottan, wegens hare groote lenigheid en taaiheid, bij uitstek geschikt materiaal. Als bindmiddel bewijst zij mede goede diensten; kabels en touwen van rottan zijn sterk en uitstekend tegen water bestand.

Dit laatste mag ook getuigd worden van de „sajoek”, vezels, ook „tali-doeg” genoemd. Sommige palmsoorten vormen in hunne bladoksels eene massa zwart haar: dit is de idjoek. Touw hiervan gemaakt is door water en vuur onverwoestbaar. Het is daarenboven zoo goed als brandvrij. Op grond hiervan wordt het veel gebruikt als dakbedekking. Ook tot matten en bezems laat het zich goed verwerken.

Een zeer eigenaardig gebruik, dat van idjoek wordt gemaakt, is dat als... theefilter. In de Padangsche landen wordt een aftreksel van koffiebladeren gedraaid, de z.g. „koppi daoen” (bladerenkoffie). Deze drank wordt bereid door de koffiebladeren in een bamboe koker met kokend water te overgieten en daarin al thee te laten trekken. De bamboe wordt van boven af met een prop idjoek. Onder het uitschenken van het vloeit dit door de idjoek gefilterd. Deze drank smaakt werkelijk niet kwaad. Heeft men door lang in de warme gelooopen zich erg vermoeid, dan geven een paar kopjes van dit aftreksel merkbaar verlichting.

De ananas is, vooral in de laatste jaren, bij ons onbekende meer, en om haren heerlijken, frisschen smaak

ERNEST CASSUTTO TANDARTS
(Lid van de Vereeniging „Oost en West”)
Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriksaan)
Spreekuren: alle werkdagen 9—11 en 1—3
LAGE VASTE tarieven

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
Telefoon M. 391.

In- en Verkoop-Bureau
van geheele en ged. van Inhoedels

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

Opleiding binnen 8-10 maanden voor het Kon. Staatsdiploma voor Machinisten, tevens opleiding voor Opzichter b. d. Staatspoor in Ned.-Indië met diploma der school, akte Wiskunde en Machineteekenen en Opzichter van den Waterstaat.

INTERNAAT EN EXTERNAAT

Vele referentiën — Spoedige aanmelding

DAG- EN AVONDLESSEN

Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur

lichte wird dann zu Ende sein".....
„Un homme averti en vaut deux”, zegt een be-
spreekwoord. En al moge men met ons de
fantasieën van den schrijver, in sterk na-oorlog-
psychie op schrift gesteld, glimlachend voor-
gaan en er zich hoogstens over verwonderen of
geren, het dacht ons goed een uiting van een
gelijke mentaliteit, waarvan Prof. Meyer lang
de eenige vertegenwoordiger is, te signalee-
n. Van ons hangt het af, hoe die ontwikkelings-
zal zijn; immers „in het nu ligt wat worden
Dat het Nederland met zijn overbevolking,
steeds blijft toenemen, aan „nationale Aus-
drang” zou mangelen, die bewering heb-
wij zelf te logenstraffen, niet met groote woor-
den, maar door daden! Daarvan zal alles afhan-
gen, vooral, wanneer men zich de waarheid bewust
wordt, dat het hier om de hoogste levensbelangen
der natie gaat, welke de schrijver — en hier
nemen wij het geheel met hem eens zijn — zoo
juist formuleert:
„Holland aber ist mit seinem Handel, seinem
Kapitalanlagebedürfnis, seinem Drang nach Un-
terbringung von Beamten und zahlreichen freien
Arbeitskräften, mit seinem Industrieabsatz, seiner Schiff-
ahrt, seiner weltpolitischen Volkserziehung, sei-
ner nationalen Kulturentwicklung etc. auf die ost-
indische Kolonie angewiesen!”
En daarom: .....Wie ooren heeft om te hooren,
hoore.....

KEES R. VAN HOEK.

Wajang-kunst.

Woensdag den 13en Juni werd op uitnodiging
van de Vereniging „Boeatan” door den heer ir.
van Leeuwen een lezing gehouden over de Wa-
jang-kunst. Na het openingswoord van de presi-

dente, die het talrijke publiek welkom heette en
zich verblijdde in de groote belangstelling, kwam
de spreker aan het woord. Hij begon met uiteen
te zetten, dat een onderwerp als de Wajang, waar-
in de cultuur van een volk tot een synthese is ge-
worden, onmogelijk in een enkele voordracht ge-
heel kan worden besproken, al was het zelfs ook
oppervlakkig, hij zou dan ook alleen de geschied-
kundige ontwikkeling schetsen, de techniek van
een Wajang-koelit-opvoering, de religieus-mystieke
beteekenis van de opvoeringswijze en enkele der
figuren, om te besluiten met een voorbeeld van het
gebruik, dat de Islam-zending van de Wajang ge-
maakt heeft.

De oorsprong van het schimmenspel wordt, zoo-
als onderzoekers als Dr. Serwini, prof. Hazeu, dr.
Groneman, de heer Kats en anderen aangeven, ver-
ondersteld te moeten worden gezocht in het oor-
spronkelijk animisme der eerste bewoners van
Java. Er is nog in vrij onbeschaafde streken op
onzen aardbol een sterk geloof aan geesten van alle
dingen en verschijnselen en ook aan de geesten der
afgestorvenen. De priester-toovenaar, die tusschen
de menschen aan den eenen kant en deze geesten-
wereld aan den anderen kant als middelaar op-
trad, was de z.g. „Sjaman”. Ook fungeerde de Sja-
man als dorpsonderwijzer en om het geloof in de
geesten, wat de ruggegraat van zijn broodwinning
was, wakker te houden, werd de geschiedenis der
goden, half-goden en god geworden afgestorvenen
het hoofdthema van zijn onderricht. Ter meerdere
duidelijkheid werd de cursus dan als 't ware ge-
illustreerd door geteekende voorvallen op een lan-
ge rol papier of doek, welke tijdens de voordracht
werd vertoond en afgerold. Dit vloeide later samen
met de functie van den Sjaman als priester en
werd verondersteld, dat bij het vertellen der voor-
vallen de overledenen en geesten-zelven tegenvoor-
dig waren. Er ontwikkelde zich een volledig ritueel,
waarbij geofferd werd en liturgische zangen wer-

West. In Oost-Indië evenwel komt deze vrucht overal in
grooten getale en in een groot aantal variëteiten voor, maar
zij heet daar *pisang*.

Er bestaan soorten, niet grooter dan een man's pink,
maar er komen ook veel grotere variëteiten voor. De
meest geliefde zijn de „pisang mas” (goudpisang), de „pi-
sang radja” (Koningspisang), de „p. soesoeh” (melk p.) de
„p. Ambon”.

Deze vruchten zijn dan ook wel zeer smakelijk en kun-
nen op verschillende wijzen worden toebeleid. Meestal wor-
den zij rauw gegeten (een stukje kaas er bij wordt door
velen eene verbetering geacht); in beignets vervangen zij
de appelen uitstekend; verder worden zij gepoft, gedroogd,
geconfijt of gekookt met eene saus van klappermelk en
palmuiker. Dit laatste vooral is een zeer smakelijk
„toetje”.²⁾

De stam van de pisang is vrijwel waardeloos; hij bestaat
uit eenige over elkaar geroelde lagen van een zeer sponsach-
tig weefsel. Van de bladeren wordt gebruik gemaakt om
er allerlei eetwaar en snoepgoed in te verpakken; deze ne-
men van het blad het aangename plantenaroma over, en
dat doet lang geen schade.

Van den dikken middennerf maakt de inlander een „ge-
weer” voor zijne kinderen. Hij maakt daartoe op eenigen
afstand van elkaar zeer schuine insnijdingen in zoo'n nerf
en buigt de aldus afgescheiden stukken omlaag. Dar strijkt
hij met de hand snel en krachtig langs den nerf opwaarts,
waardoor de afhangende stukken met een klap tegen den
nerf aanslaan. Ziedaar de „snapang” van het inlandsche
kind.

Veel zorg kost een pisangboom op het erf niet: zoo nu
en dan wat schoonhouden, is alles.

Veel meer moeite geeft het wanneer men hem wil kwijt
raken; gelijk met den grond afschoppen geeft niets; begieten
met petroleum, carbol of kokend water, laat den boom
vaak eveneens koud; een poos na zulk een mishandeling
komen er toch weer groene uitloopers uit den grond kijken.
Het eenige wat er op zit, is het geheele wortelstelsel flink
diep uit te graven. Uit een en ander blijkt duidelijk de
enorme groeikracht van Indische planten.

²⁾ Ook in „Boeatan”, Houlstraat 19, Den Haag, te verkrijgen, 's middags
tusschen 3 en 6 uur bij een kopje heerlijke Java-Thee of Indische Stroop
(roos, ananas, tamarienden of vanille) à f 0.25 per portie.
Red.

**GROTE SORTERING
LINGERIE EN
Huishoud-
GOEDEREN**

**INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIKSUITZETTEN**

v.s.

GERZON

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER

Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL

Veenestraat 15 Den Haag

Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleeding

Speciale afdeling voor

Kleeding naar Maat

**ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1861

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggen, Cilliersstraat 30.

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.

ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-
Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke
Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor
verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge,
Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter
en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester,
Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas,
Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur,
Stoker Centrale Verwarming, Knecht van
de Apotheek en ander personeel voor Zieken-
en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-
meerde Verplegers, Controleurs en Wakers
voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-
fisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder
geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten.
Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan-
vragen om personeel, zoowel hier te lande als in
Ned. Oost- en West-Indië.

HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter

Behanger - Stoffeerder

REDDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

**Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging**

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

**Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co**
VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
TEL. SCH. 1198.

**Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::**

FORD Automobielen

Voor repatriërende Families.

Landhuisjes bij Nunspeet in bosch bij hei en duin

van steen gebouwd, geschikt voor zomer- en winter-
bewoning. Woonkamer, groote Keuken, drie of vier
Slaapkamers, flinke Tuin. Heerlijk drinkwater uit
32 M. diepe put.

Koopprijs f 4000.- à f 4600.-

Inlichtingen: DEN HAAG, Anna Paulowna-
straat 62a, Tel. M. 1144; Nunspeet: Hotel
Veluwe bij 't Station Elburg; Hotel de Haas
(eigenaar Boks).

Lees de beschrijving in dit blad. 1721

ROVER	LEVERANCIER	OSMOND
OOST EN WEST		
RIJWIELEN		
BIJ		
J.H.C. MERCKEL		
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127		
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461		
DEN HAAG		
ALL STEEL	VERZENDT NAAR	BATAVIER
OOST EN WEST		

FRANÇOIS BLOM'S MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

MEISJESSCHOOL voor L.O. en (M.) U.L.O. der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

INSCHRIJVING van Leerlingen voor den nieuwen cursus tot 15 Juli, elken dag van 2-4 uur,
behalve op Woensdag en Zaterdag. Na 15 Juli alleen des Woensdags van 2 tot 4 uur.
Zomervacantie van 16 Juli tot 3 September.
De Directrice: G. W. RUINEN.

den gezongen. Dit is de eerste vorm van Wajang,
de z.g. „Wajang-Bèbèr”. In den aanvang zich be-
palend tot de personen en geesten van het animis-
tisch geloof, werd bij den komst der Hindoes van
de Kistna- en Godawari-districten in Voor-Indië al
spoedig de Hindoe-religie en -geschiedenis geassi-
mileerd en raakte het animisme geheel op den ach-
tergrond. Tegenwoordig is de Wajang-Poerwa, de
oudste en heiligste Wajang-vorm, geheel Hin-
doesch, alhoewel nog zeer veel sporen van vroeger
animisme te vinden zijn.

De tweede vorm van Wajang werd die met uit-
gesneden, vergulde en beschilderde leeren poppen.
Deze Wajang kan voor een grooter publiek ver-
toond worden en is dan ook de meest geliefde on-
der het volk. Men noemt het de „Wajang-Gedok”
of „Koelit”.

Daarop ontstond de „Wajang-Kelithik” of „Ka-
roetjil”, waar de poppen eenige stevigheid kregen
en eenig relief werd aangebracht. Alles was echter
nog plat en beschilderd.

De volgende schrede bracht de Wajang op het
terrein van een normaal poppenspel. De houten
poppen werden nu ook gekleed en vertoond in een
open tooneelvak. Dit is de „Wajang-Golèk”.

Wanneer de evolutie verder schrijdt komen le-
vende acteurs ten tooneele, die gemaskerd zijn,
bewegen en dansen op aanwijzing van den Dalang,
d.i. de Wajang-vertooner en -verteller, de nakome-
ling van den Sjaman. Dit is de „Wajang-Topèng.”

Het laatste stadium brengt den Dalang terug tot
regisseur en kapelmeeester, terwijl de acteurs, dan-
send, zingend en sprekend ten tooneele verschi-
nen. Deze kunst nadert het meest tot onze modern
Westersche tooneelkunst en is het gemakkelijkst te
waardeeren. Men noemt ze de „Wajang-Wong” of
„Wajang-Orang”.

De vertooning zelve gebeurt steeds des avonds,
wanneer, zooals men veronderstelt, de zon schijnt
in de wereld der geesten, de „Djaman Kewalikan.”
Even vóór 9 uur zet de Dalang zich voor het scherm,
de „Kelir”, en begint de „Sadjen”, d.i. de offeran-
den aan de Goden op te dragen. Precies om 9 uur
is het begin, wanneer de Kekajan of Goenoengan
in de Pisangtam wordt geplaatst. De muziek
verandert gedurende de voorstelling, welke tot 6
uur in den morgen duurt, 3 maal van toonaard.
De „patet-nem” van 9 tot 12 uur, de „patet-sanggo”
van 12 tot 3 uur 's morgens en ten slotte de „patet-
manjoero”. Omstreeks 12 uur komt de held ten
tooneele, vergezeld van de 3 narren of penakawans.

Na de pauze werd de mystieke beteekenis van de
opvoering uiteengezet. De spreker meent een
5-deeling te kunnen ontdekken in den speeltijd
van 9 tot 6. Deze speeltijd wordt voorafgegaan door
een voorbereiding van ongeveer een half uur en
een besluit, waarin opnieuw den Goden wordt ge-
offerd en een lofzang op de zon wordt gezongen,
die men ziet als de mystieke belevendiger der Wa-
jangs. Er zijn dan 7 perioden in het geheel, welke
worden vergeleken met de 7 wereldtijperken of
Yuga's van de Hindoe-wijsbegeerten. Ook de ver-
houdingen van den tijdsduur zijn vrijwel in over-
eenstemming met die der Yuga's.

De beteekenis van de Kelir, als het tooneel van
de wereld, de olielamp of Blantjing als de bezieler,
de Wajangs als de deugden en gebreken in den
mensch, wordt achtereenvolgens ontwikkeld en
geeft een indruk van de diepe mystiek, die aan de-
ze kunst ten grondslag ligt. Ook de Goenoengan,
een driehoekige figuur, wordt dan tot in details be-
handeld en vergeleken met de mystieke bergen van
inwijding in alle godsdiensten, zooals de Tabor in
het Judaïsme, de berg Golgotha in het Christen-
dom, de Mendala en Kerilasa in het Hindoeïsme,
de Olympos in de Grieksche Godenwereld, enz.

Spreker vervolgt dan zijn uitleg door de betee-
kenis te verklaren van enkele personen van de
Wajang-Poerwa, welke de hoofdpersonen zijn in
het Hindoe-epos, de Mahabharata. Het blijkt,
dat de 5 Pandawa's, de zonen van vorst Pendoe, die
eigenlijk met hun zevenen zijn, doordat Sri Kresna

als Wishnoe-Narajama de tweelingbroer is van
djoena en Karna, eveneens een Pandawa is als zoon
van Dewi Kunti, de Mensch voorstellen met al zijn
vermogens van verstand, ziel en geest. Zij hebben
drie uiterlijke leeraren: hun grootvader Bisma, hun
oom Widoera en hun goeroe Drona. Zij zijn de
personificaties van het geestelijk inzicht, het
aphysisch weten en de wetenschappelijk-concreet
kennis. Deze symboliek is uit de namen af te
lezen.

Zij hebben ook drie innerlijke leeraren, die
tegenstelling met de eerste drie, in den grooten
strijd, welke de mensch met de natuur in
heeft te strijden, tegenover de Pandawa's staan,
alle moeilijkheden bij hen blijven. Het zijn de drie
Penakawans: Semar, Petroek en Gareng. Ook op
symboliek daarvan gaat spreker iets dieper in.
Tot slot wordt aan een voorbeeld getoond,
de Islam zijn leerstellingen als heilige wapens
wisselde met veel mystieke Hindoe-ideeën en dan
door de lakam van Mohammedaanschen tempel
voorzagen, om ze aan den nieuwen godsdienst
dienstbaar te maken.

Spreker wekt de toehoorders verder op tot meer
dere belangstelling in dezen bij uitstek geestelijken
kunst, welke helaas erg verworden is. De regere-
nde Indische vorsten en enkele goedmeeneende
landers, doen thans veel voor de regeneratie ervan,
maar er is nog veel meer actieve belangstelling
noodig. Daarne dankte de presidente den spreker
met enkele hartelijke woorden en werd de bijeen-
komst gesloten.

Voor Repatriërenden.

Op het landgoed „de Haere”, gelegen tusschen
Nunspeet en Oldebroek, doorsneden door de spoor-
lijn Utrecht—Zwolle, is men van plan landhuisjes
te bouwen, die bijzonder geschikt zullen blij-
ven te zijn voor families, die in een rustige, mooie
gezonde omgeving wenschen te wonen, zonder
daarvoor belangrijke geldelijke offers te moeten
getroosten.

Het landgoed bestaat voor 't grootste gedeelte
uit bosch, omgeven door hei en duin. Er is
voert een grintweg, die bij Doornspijk van de
tramweg van Nunspeet naar Elburg afwijkt.
aan 't huis van den jachtopziener is 't ongeveer
25 minuten loopens. Verschillende fietspaden
ren naar Nunspeet, Soerel, Vierhouten, Oldebroek,
Epe, etc. De rust wordt door geen auto's en motor-
fietsen gestoord. 's Avonds en 's morgens
heeft de liefhebber volop gelegenheid het wild
bespieden. Een hoenderpark met vrijen loop
het bosch is met weinig kosten in te richten en
met voordeel te houden. Thans zijn reeds drie
landhuisjes zoo goed als geheel gereed, staande
vlak bij de woning van den jachtopziener-bosch-
wachter en den vijver, aan een mooie beukenlaan.
Ze zijn te koop voor zeer matigen prijs, omdat het
de eersten zijn.

Men is geenszins van de buitenwereld afgeslo-
ten, daar de boschwachter telefoonverbinding heeft.
(Zie advertentie in dit nummer).

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De onthulling van het gedenkteekeken voor de gevallen
journalisten.

Den 6en Mei had op het kerkhof te Weltevreden
den de onthulling plaats van het gedenkteekeken
opgericht op de graven van de beide bij een vlieg-
ongeluk gevallen journalisten C. Borst en C. A.

Drogisterij „DE SALAK”

Molenstraat 67 hoek Prinsestraat
Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafrâchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
 ALLEEN NOORDEINDE 162A, DEN HAAG TELEFOON 4782

in leven eerste redacteurs der *Java-Bode* en *Indische Courant* (W. J. Ed.).
 onder de talrijke aanwezigen werd opgemerkt dat Schenck de Jong, als vertegenwoordiger van Z. E. den Gouverneur-Generaal.
 Thomas, een der sprekers, herinnerde aan de omstandigheden van de Indië in alle lagen doortrilde, toen twee jonge mannen vielen als slachtoffers bij de moedige verdediging van hun beroepstaak. Een gevoelige slag sloeg toen aan de Indische Pers toegebracht.
 die den rijken schat van bloemen op het geveldeek heeft aanschouwd", aldus de *Java* in haar verslag, „is het met ons eens dat de droevige ongeluk velen tot in het diepst van het hart heeft aangegrepen".
 Het blad geeft een afdruk van een opname van een fraaie gedenkteekeken.

De spoorwegstaking.

Den 10den Mei verscheen een buitengewoon nummer der *Indische Courant*, waarin bekend is gemaakt dat, onder goedkeuring der Koningin, bepaald is:
 I. Na artikel 161 van het Wetboek van Strafrecht wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:
 161bis: Hij die, met het oogmerk om verstoring van de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij te veroorzaken, dan wel wetende dat zijn handelen tot dergelijke verstoring of ontwrichting van de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij het gevolg zal zijn, tevens dreigt of bevordert, dat meerdere personen nalaten om de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij te veroorzaken, dan wel wetende dat zijn handelen tot dergelijke verstoring of ontwrichting van de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij het gevolg zal zijn, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of geldboete van ten hoogste duizend gulden.
 II. Deze ordonnantie treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

De Loc. van 11 Mei acht dit artikel, in zijn bondigheid en volledigheid, een knap stuk wetgeving. Het is het stakingsrecht, als uiterst middel in een strijd om de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij, onoverwintelijk. Het verzet tegen de staking niet, maar de aanzetting daartoe, die alleen de aanzetting tot zoodanige staking, die de publieke orde en het geregeld bestaan der maatschappij zelf er door worden aangetast. Het is niet de aansetting tot zoodanige staking, maar het doel is den werknemers een menschaarpositie te verschaffen, maar het fruikt den werknemers loonstrijd, waarvan het doel is de maatschappij in rep en roer te brengen. Het artikel slaat recht aan op het onderhavige geval. De maatschappij, welke de uitgebroken staking aanvaardt, heeft genomen, stempelt de beweging tot actie, niet louter, niet voornamelijk zelfs, tevens de spoorwegdirecties gericht, doch tot een algemeen op heel de geordende maatschappij. Het artikel is de ontijdigheid der beweging en hare georganiseerde organisatorische kracht te danken, dat het verzet tot dusver niet is geslaagd. Maar dat het verzet bestond en bestaat, blijkt uit de poging van de ondernemers om al die bedrijven, welke het openbare leven onmiddellijk raken, te betrekken in de staking, een poging, welke geen ander doel kan hebben dan de verstoring van de openbare orde en de ontwrichting van het economisch leven der maatschappij. *Immers de toelag* — de gelukkig geslaagde, maar daarom niet minder ernstig te nemen toelag, om de bedrijven, welke licht en zwaar leveren, ja, ook het marktbedrijf, dat de dagelijksche voeding van een groote stad onderhoudt, met verlamming te slaan — *stuurt duidlijk aan op een toestand van ontreding*, te weten tot eenigerlei revolutionnair doel. Kans is dat de toelag zou zulk een poging, in aanmerking genomen de middelen, waarvoor het gezag hier beschikt, stellig nimmer hebben. Maar op schade van allerlei aard en kans op plaatselijke ongeregeligheden heeft zulk een poging al te veel. En het is zeker in overeenstemming met het algemeen rechtsbewustzijn, dat de wet nu deze poging met onontdukbare termen verbiedt.
 De Loc. van 12 Mei lezen wij o.m.: Wij hebben

in het nieuwe opruiingsartikel geprezen het streven om juist de *leiders* eener tegen de publieke orde geachte stakingsactie te treffen. Welke verantwoordelijkheid dezen op zich laden, zal alleen besfeffen hij, die zich rekenschap geeft van den bijzonder ongunstigen tijd voor den werknemer om zich aan een stakingsavontuur te wagen. Malaise en noodgedwongen bezuiniging deden een arbeidsmarkt met overvloedig aanbod en minieme vraag ontstaan. Veel personeel werd nog juist noode gehandhaafd, dat eigenlijk overbodig was en het ingeperkte bedrijfsinitiatief bedreigde telkens nieuwe groepen van werkers. Onder deze omstandigheden kon eenige loonsafbrotkeling moeilijk uitblijven. Ze vormde slechts het mindere kwaad tegenover het veel ergere van uitstooting wegens overcomplete. Leiders met verantwoordelijkheidsbesef hadden daarom een staking als het ergste, wat den werknemer zelf thans valt aan te doen, behooren te vermijden. Zij hadden moeten voorzien dat een groot deel van de willekeurig uitgetreden in de eerste tijden geen plaats meer zullen vinden in het bedrijf dat zij verlieten. Zij, de leiders, hebben, heil belovend aan de onnoozele volgelingen, het uitschiftingsproces, dat reeds jaar en dag gaande is, nog bespoedigd en verergerd. Zij hebben, zonder dat zij zelve eenige kans op succes konden voorzien, vele honderden menschen op straat gebracht, die straks te vergeefs om herbe-zetting van hun ouden post zullen aankloppen. Zij zullen in de voeding en behuizing van deze nieuwe trieste scharen van werklozen niet kunnen voorzien. Zij zullen evenmin de schade kunnen herstellen, welke zij veroorzaken door de verstoring van het oeconomische leven. Verdienen deze leiders dan niet in de eerste plaats aan den lijve de consequentie van hun handelingen te ondervinden?

Ten slotte vermelden wij uit de *Deli Crt.* van 16 Mei de passage, i.z. de staking, in de rede van den landvoogd, op 15 Mei in den Volksraad gehouden:

De Regeering wenscht in geen enkel opzicht de zoogenaamde Inlandsche beweging te bemoeilijken of te belemmeren. De Regeering veroordeelt geen verenigingen, die langs wetligen weg en op behoorlijke wijze voor hunne belangen opkomen. Een gezonde politieke ontwikkeling van de bevolking verdient toejuiching. De Regeering handhaaft de de overtuiging, dat de verhoogde belangstelling der bevolking voor de algemeene zaak beteekenisvol is voor de goede ontwikkeling van Indië; doch zij, die revolutionnaire bedoelingen koesteren en heimelijk of openlijk aanzetten tot verzet, vinden de Regeering tegenover zich. Dergelijke onrustzaaiers brengen ellende en onheil en voor de medegeslepten en zij laden op zich de zware schuld der verantwoordelijkheid.

Verleden week is er een staking uitgebroken onder een deel van het Inheemsche personeel van de S. S., waartoe de toepassing van de strafwet op het overtreden dier wet aanleiding heeft gegeven.

De staking is dus van zuiver revolutionnair aard, waartegen natuurlijk zeer krachtige maatregelen worden getroffen. De Regeering betreurt het, dat velen tot staking zijn opgeruid, niet wetende of niet begrijpende wat zij deden, noch waarom. Van bestuurszijde is echter op de ernstige gevolgen gewezen, zoodat de stakers de gevolgen moeten ondervinden. De Regeering overziet en beheerscht den toestand, maar juist daarom mag zij niet nalaten hier tevens een waarschuwend woord te richten tot hen, die zich geroepen gevoelen door volkomen ongemotiveerde, onrustbarende beweringen en voorspellingen, een stemming van spanning en angst te verwekken en de verhoudingen noodeloos te verscherpen.

Prof. Treub over zijn indrukken van Indië.

Prof. Mr. M. W. F. Treub hield den 10den Mei te Batavia zijn laatste lezing in Indië. Volgens het *Socr. Hbl.* wees spreker o.m. op het tekort aan

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar. 203
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

MEUBELEN
 INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

GROOTE MARKT 28 DEN HAAG

GROOTE SORTERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te compleeteeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË
 OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

Naamlooze Vennootschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN

Eenig adres: Koninginnegracht 10.

(over Hoofd-ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
 DEN HAAG bij het Stadhuis

't SPORTHUIS
v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

**HEEREN
MODE
ARTIKELEN**

PRIMA
Engelsche
Regenjassen
voor
Dames en Heeren.

Boorder

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger.
- Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
- Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamet.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloengs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. I. PAERELS, De Indigo-cultuur. De Katoen-cultuur. De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Jhr. B. C. C. M. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk. Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's-Avonds 9—10 u.

Restaurant „GUDE”
WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON N. 5240

Diners vanaf . . . . . 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINÉ

Indische specialiteiten in de Nederlandsche Kamers, waardoor de Indische politiek in Nederland niet tot haar recht komt. Doordat zooveel zich niet beschikbaar stellen, worden degenen, die zich als Indische specialiteit opwerpen, z.g. Universalspecialität. Prof. Treub brengt dit naar voren, omdat hij hierin een der hoofdoorzaken ziet, dat er zoo weinig belangstelling in Nederland bestaat voor Indië.

Dit neemt intusschen niet weg, vervolgt spr., dat Indië een typisch deel van Nederland vormt. Batavia herinnert al dadelijk aan Amsterdam.

Dat Indië op den nieuwkomer den indruk maakt van een deel der Nederlanden, vindt voor een goed deel zijn oorzaak in het vloeiend Nederlandsch spreken van de hogere klassen der Inheemsche maatschappij. Toch meent prof. Treub, dat men te ver gaat met het geven van onderwijs in het Nederlandsch aan Inheemschen. De fout is dezelfde als die van het onderwijsstelsel in Nederland, waar men van de leerlingen duodecimo professortjes tracht te maken. Voor „de groote massa” is de kennis van Nederlandsch ballast; „de groote massa” kon beter opgeleid worden tot bruikbare toekans. Thans kweekt men een klasse van een heel klein beetje geleerd proletariaat. Spr. acht dit een gevolg der ethica, welke hem dwars is komen te zitten gedurende zijn verblijf in Indië.

Ook om financiële redenen zou prof. T. wenschen, dat in minder snel tempo het onderwijs werd uitgebreid. Spr. zou den bestaanden drang naar onderwijs niet gaarne ignoreeren, doch ook in Indië leunt men veel te veel op den staat en — ook afgescheiden van de paedagogische overbrenging — zou hij om financiële redenen wenschen, dat de drang naar onderwijs van staatswege eenigermate werd geremd en het bijzonder onderwijs wordt aangemoedigd. Ten deze sluit prof. Treub zich gaarne aan bij den heer Idenburg, al zou hij de Mohammedaansche scholen even goed gesteund willen zien als de Christelijke.

Spr. meent, dat niet alleen van uiterst links deze meening verkeerd zal worden geacht, doch ook van de zijde van hen, die immer *schermen met ethiek*. Hij gelooft, dat men in den Volksraad niet voor vol wordt aangezien, indien men niet af en toe het woord „ethiek” in den mond neemt. Spr. meent, dat de ethiek een gevolg is van het feit, dat men op politiek gebied niet weet in welke richting te sturen, doch dan zou hij wenschen dat men afliet van de politiek, want door te handelen gelijk men thans vaak doet, speelt men de extremisten in de kaart.

Het eenige goede, wat prof. T. van den Volksraad zou weten te zeggen, is, dat daardoor de departementschefs gedwongen worden in het openbaar verantwoording af te leggen van hun daden. Doch als men het er in Holland op had willen aanleggen conflicten te scheppen, dan had men niet beter kunnen doen dan dit tweeslachtig college in het leven te roepen.

Hetzelfde ziet men bij de tenuitvoerlegging van de decentralisatiegedachte. Spr. betwijfelt zeer sterk of het overschrijven van de provinciale en gemeente wetgeving voor Indië een voordeel zal blijken te zijn. Zelfs Engelschen prijzen vaak het Nederlandsch bestuur in Indië, doch dit geldt in hoofdzaak het Binnenlandsch Bestuur, voor welks ambtenaren spr. het grootste respect heeft; doch hun bevoegdheden te leggen in handen van vertegenwoordigende colleges acht hij een fout, welke zich binnen enkele jaren zal wreken.

De ambtenarij in Indië is niet alleen breder dan in Europa, doch ook veel breder dan voor het uitoefenen der bestuursfuncties noodzakelijk zou zijn.

Spr. meent, dat de „boom”-jaren gelukkig voorbij zijn en nog gelukkiger gevolgd werden door een crisis, omdat zijn diepe overtuiging is, dat bij enkele „boom”-jaren meer, een groot deel van Indië naar de maan zou zijn gegaan.

Prof. T. acht het een gelukkig verschijnsel, dat

RESTAURANT „KUMMER”
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

Pension „SUNNY HOME”
Laan v. Meerdervoort 568 Telef. M 1904.

Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur

Volledig Pension v. af f 4.- per pers. per dag

in Indië de leiders jonger zijn dan in Nederland. Spr. acht uit algemeen sociaal standpunt de crisis een gelukkig verschijnsel, dat er de partijen hieren toe heeft gebracht te streven naar besparing op de productiekosten. Dit heeft men niet in de eerste plaats gezocht in vermindering van salarissen doch in beperking van personeel.

Het Europeesch bedrijf in Indië is grootbedrijf, het kleinbedrijf is in handen der Inlanders en spr. is er nog niet van overtuigd, dat bij hen coöperatie geen kans van slagen zou hebben.

Bij beschouwing van het Europeesch bedrijf wordt men getroffen door den hoogen graad van ontwikkeling, welke het bereikt heeft.

Wat de rubber betreft, meent spr., dat de indische siteit nog groote ontwikkelingsmogelijkheden biedt. aangezien zal blijken, dat deze cultuur nog in kinderschoenen staat.

Wat de overige cultures aangaat, acht prof. T. op Java vrijwel alle natuurlijke rijkdommen in exploitatie gebracht, maar op de Buitengewesten nog veel in cultuur te brengen. Doch Indië is thans gehandicapt, doordat het zelf geen kapitaal heeft en Europa thans kapitaalarm geworden is.

Voor Indië is dus economisch absoluut noodzakelijk de politiek van de open deur en dit niet alleen, doch Indië moet aantrekkelijk gemaakt worden voor het kapitaal, dat internationaal is en gaat, waar het de beste kansen heeft. De natuurlijke voordeelen van Indië moeten niet door maatregelen van het gouvernement te niet worden gedaan. Het kapitaal beseft zeer wel te moeten dragen in de algemeene lasten, doch wenschelijk belast te worden tot de grens van zijn draagkracht, en, waar de „boom”-jaren dreven tot het hooft, zijn stand leven ook van het gouvernement, is sobering der staathuishouding noodwendig. In de laatste maanden is er gelukkig een kentering toe goede gekomen.

Waar de werkers niet financieel verantwoordelijk gesteld kunnen worden als zij hun contract niet nakomen, acht spr. de poenale sanctie voor de bedrijfszekerheid noodwendig; volgens spr. hebben die werkers het tienmaal beter dan het rendement der arbeiders in Europa.

Prof. Treub bepleit het rekening houden met hetgeen in het Oosten, speciaal in China en Japan, geschiedt en het bijtijds aanknoopen van economische banden tusschen China en Indië.

Kunst en natuur in Indië hebben spr. diep getroffen en zullen hem zijn leven lang bijblijven. zonsopgang op den Boeroeboedoer, de echte Indische bouwkunst in de Menangkabau en bij de Batakkers, de dansen op Bali en aan de Vorstelijke hoven, hebben hem afwisselend getroffen en bekoord. Het landschap tusschen Siantar en Padang acht hij grootscher dan welk landschap in Europa ook.

Ten slotte prijst prof. Treub de Indische geschied, vrijheid, betreurt het niet eerder naar Indië gekomen te zijn en spreekt de hoop uit, dat Indië in Nederland nog lang een nauwe twee-eenheid zullen mogen blijven. Men zou blind moeten zijn, wanneer men niet zag, welke moeilijkheden zich te dezen aanzien opdoen. Doch dit behoeft geen reden te wezen te wanhopen. Want al zijn de moeilijkheden groot, zij zijn niet onoverkomelijk. Taet en toegeeflijkheid zijn noodig, doch kracht en doorzetttingsvermogen zijn niet minder noodig.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De „vrije vrouw” (Istri Merdika’).

De Soendaneesche vrouwen te Bandoeng wenschen niet achter te blijven bij de mannen op het gebied van de intellectuele ontwikkeling, schrijft men in de „Pewarta Soerabaya” van 21 Februari 1923.

En om aan dat verlangen te voldoen, hebben zij ter gemelde hoofdplaats een „weekblad” uitgege-

Hotel „PROMENADE”
Oude Schev. weg 21
TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

Hotel de Bellevue
 BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE
 TEL. INTERC. H. 447.

waaraan de naam is gegeven van „Istri Mer-
 of „Vrije Vrouw”.
 den 17en Februari 1923 zag het eerste nummer
 licht.
 Voorloopig wordt het uitgegeven in de Soenda-
 sche taal, doch het ligt in de bedoeling om het
 ook in de Maleische en Javaansche talen te
 verschijnen.
 Als leidster van het „blad” is opgetreden mejuf-
 wauw Sili Anah; het wordt gedrukt op de P. G.
 B. Drukkerij en de abonnementsprijs is f 1.35
 kwartaal.
 In briefvorm werd bij de toezending van het
 te exemplaar aan de redactie van de „Pewarta
 Soerabaya”, als toelichting bij de uitgifte, het na-
 mede geschreven:
 Wanneer men zegt, dat de tegenwoordige tijd
 tijds is van verandering, dan herhaalt men
 het dagelijkse gezegde van de modernen,
 dat het die veranderde tijden zijn, die de vrouw
 hare vroegere nederige rol te laten varen.
 De mannen, die onze broeders zijn, hebben reeds
 hunne beste krachten aan de stamontwik-
 king gegeven, terwijl de vrouwen in andere lan-
 den reeds langen tijd voor hare rechten opkomen.
 Het tijdstip voor de Soendaneesche vrouw om
 in beweging te komen, wordt thans aanwezig
 acht, terwijl om daaraan kracht bij te zetten, de
 uitgifte van een nieuwblad als noodzakelijk wordt
 beschouwd.
 Dit oogenblik bestaat zulk een nieuwblad
 voor vrouwen niet.
 Het heeft er vroeger een bestaan, doch dat blad
 is opgeheven.
 Het uitgeven in de Soendaneesche taal heeft na-
 melijk het bezwaar, dat de inhoud van het blad
 niet begrepen wordt door hen, die deze taal ver-
 staan, doch men heeft reeds in beraad genomen
 het ook in de Javaansche en Maleische talen
 doen verschijnen en zoodoende ook aan andere
 vrouwen de gelegenheid te geven van den inhoud
 van het weekblad kennis te nemen.
 Het is een verzoek om steun voor de „Istri Mer-
 ” eindelijk het schrijven.

De Hotels en Pensions ter hoofdplaats Batavia.
 Volgens mededeeling, voorkomende in de „Pe-
 warta Soerabaya” van 24 Februari 1923, ondervin-
 den de hotels en pensions ter hoofdplaats Batavia
 ook op ernstige wijze de gevolgen van de in
 de heerschende malaise.
 Terwijl tal van reizigers vroeger te Weltevreden
 gemakkelijk een onderdak konden krijgen in het over-
 vloedig aantal pensions, worden deze thans slechts
 door enkelingen en staan de meeste ap-
 partenementen gewoonlijk ledig.
 Een van de grootste pensions is wel dat van de
 Westzijde, gelegen op het Koningsplein aan
 de Westzijde, dat met het groote hotel van de
 Westzijde op het Koningsplein één geheel
 maakt.
 Het pensionbedrijf wordt uitgeoefend in een der
 huurwoningen.
 Het wordt wel bezocht, doch met het oog op de
 moeilijkheid dat het bedrijf weldra stop zal moe-
 ten worden gezet, zet men een deel van den inven-
 taris ter voorkoming van al te groote geldelijke
 verliezen, alvast van de hand.
 Het groote hotel op het Koningsplein werd, zoo-
 bekend, voor een tijdelijken duur opgericht en
 het bedrijf zich nog steeds ontwikkelt, zoo
 niettemin de gevolgen van den malaise-
 stand toch gevoeld.
 Het hotelbeheer wenscht niet te bezuinigen op
 comfort van de gasten, doch overigens wordt
 tegen elke niet noodige uitgave gewaakt
 men op die wijze in staat geweest de onkos-
 ten over het jaar 1922 te bestrijden.
 Het hotelwezen in Ned.-Indië, meer in het bij-
 der dat op de groote hoofdplaatsen, is in den
 der jaren belangrijk gewijzigd.
 De groote hotels en restaurants zijn centra van

SALLANDIA
 (GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)
 WOLEUMWAS - WRIJFWAS
 DE BESTE
 NISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

Hotel „de Leeuwerik”
 KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
 TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
 CENTRALE VERWARMING. S

amusement geworden van het Europeesch publiek,
 dat van eene verfijnde keuken, vergezeld van mu-
 ziek en dans, kan genieten.
 De kleinere hotels kunnen aan zulk een opzet
 natuurlijk niet denken.
 Het verminderd bezoek in het hotel op het Ko-
 ningsplein wordt toegeschreven aan het uitgevaardigd
 Regeeringsvoorschrift, dat elk in dienst reizend
 landsdienaar, die te Weltevreden vertoeft,
 verplicht is van dit hotel gebruik te maken.
 Die uitgeoefende dwang valt evenwel niet in den
 smaak en de landsdienaren trachten, door weg te
 blijven, den gezegden maatregel opgeheven te
 krijgen.
 Toch is deze bestuursmaatregel rationeel, in aan-
 merking genomen het feit, dat het hotel destijds
 met het gouvernementsgeld en in het algemeen be-
 lang, dus ook in dat van de reizende landsdienaren,
 werd opgericht.

UIT DE CHINEESCHE PERS

**Wanneer maakt men nu in werkelijkheid eens
 schoon schip.**
 Deze vraag wordt in de „Perniagaan” van 31
 Januari 1923 gesteld, naar aanleiding van de mee-
 ning der redactie van dat blad, dat op buitensporige
 en niet altijd op goed te verantwoorden wijze
 met de belastingpenningen der gemeentenaren
 wordt omgesprongen.
 Zoo schrijft zij, dat in de vergadering van den
 Bataviaschen gemeenteraad van Maandagavond 30
 Januari 1923, na een geruimen tusschenpoos, we-
 derom is gebleken hoe Indische ratten en witte
 mieren nog altijd weten te goochelen met de gelden
 der gemeentenaren.
 Behalve andere onderwerpen, was dan ook aan
 de orde de goedkeuring van de door den comman-
 dant der brandweer ingediende geldelijke verant-
 woording van den dienst onder zijn beheer over de
 drie eerste kwartalen van het afgelopen jaar,
 waarna bleek dat tal van pompbenodigdheden
 tegen goedkope prijzen waren aangeschaft.
 De redactie vindt dat knap werk, doch zij vindt
 ook dat de commandant van de brandweer, wegens
 den bescheiden omvang van zijn administratief
 dienstwerk, geen eigen kantoor noodig heeft en
 zeer goed kan worden ondergebracht in een der
 andere gemeentekantoren ter plaatse.
 De Gemeenteraad, die nog al kuren heeft, zegt
 zij, wil evenwel daar niet aan, omdat hij alles keu-
 rig netjes wil hebben en grootsteedsch wil doen,
 daarbij denkende, dat uit de belastinggelden wel
 kan worden geput voor de betaling der gemaakte
 kosten.
 Het meubilair van het bureau van den comman-
 dant der brandweer was uit de tweede hand aan-
 gekocht.
 Maar uit de verantwoording bleek, dat de prijzen
 nu niet bijzonder goedkoop waren.
 Er was n.l. betaald:
 1 schrijftafel f 75.34; 1 schrijftafel f 79.59; 1
 kantoorstoel f 40.—; 2 boekenkasten f 80.—; 4
 stoelen f 20.— (gewone prijs).
 De redactie heeft hare oogen eerst uitgewreven,
 ten einde die cijfers eens goed te bekijken en het
 maken van mogelijke verkeerde gevolgtrekkingen
 te vermijden, doch dergelijke op vendutie in ma-
 laisietijd bestede fancyprijzen voor het aanschaffen
 van meubilair voor het brandweerkantoor vallen
 toch in het bijzonder op, als men weet dat in het
 afgelopen jaar, op venduties, waar niet met geld
 wordt gegoooid, behoorlijke schrijftafels tegen f 20
 per stuk verkrijgbaar waren.
 En de andere artikelen naar evenredigheid.
 Het scherpziende lid van den Bataviaschen Ge-
 meenteraad, de heer Schotman, liet zijne stem tegen
 dit onzekere gedoe hooren en wenschte zich niet
 door de Indische ratten en witte mieren in de luren
 te laten leggen.

Hôtel de l'Europe
 AMSTERDAM
 HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
 ZALEN VOOR PARTIJEN S

Haagsche Coöperatieve Keuken
 Restaurants
 Keppelerstraat 274 . . . . . Tel. M. 2313
 Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226
 Maagsschotel 12-2 uur . . . . . à f 0.65
 Diner 5-7 uur . . . . . à f 1.10
 Diverse Schotels à la carte.
 Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
 MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné ?
 van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie S
PRIJS PER JAARGANG f 20.—
 Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
 van f 10.—
Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon H. 1987*

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch
 Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

LEDEN VAN DE
VER. „OOST EN WEST”
 hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
 kaart toegang tot de Clublokale Restau-
 rant en Leeszaal van de Amsterdamsche
 Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat
 Amsterdam.
 Zij kunnen er elken Maandagmiddag
 tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
 Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
 en West aantreffen.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 19,769,180.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grootte op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE :: Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO, Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
17 Postcheque- en Giro-nummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

Ook kwam hij op tegen de bestaande royaliteit bij den dienst der brandweer.

Hij wenschte zeker het personeel in nette uniform te zien, doch die behoeft niet meer of beter te zijn dan die bij andere takken van Gemeentedienst of van de Gemeenteraadsleden persoonlijk.

Hetzelfde geldt ook voor het schoeisel van het brandweerpersoneel.

De heer Schotman betaalt voor een paar schoenen f 7.50, bij een persoon, die voor dien prijs ook schoenen aan het brandweerpersoneel had geleverd, terwijl thans f 15 per paar wordt betaald.

Men vergeet hierbij niet, zegt de redactie, dat de pompiers vele paren schoenen noodig hebben en dat de reparatiekosten het dubbele en meer van den gewonen prijs bedragen.

Ook merkte de heer Schotman op, dat, terwijl f 1275 voor 100 capes werden betaald, twee maanden later die prijs tot f 1466 was gestegen.

De aankoop van al deze zaken geschiedt, zegt de redactie, met de kennis en het medeweten van slechts één ambtenaar, zonder daarbij het advies van de betrokken beheercommissie in te roepen, hetgeen voor den heer Schotman aanleiding is geweest om op een nader onderzoek aan te dringen.

De Gemeenteraad ging daarmede accoord en is dientengevolge de behandeling van de verantwoording van den brandweercommandant uitgesteld.

Er is nog iets anders dat de aandacht trekt.

De gemeente Batavia is n.l. in het bezit van een autopark, dat in het jaar 1922 minstens f 130.000 heeft gekost.

De burgemeester schreef dat hooge bedrag toe aan den over het algemeen slechten toestand, waarin de gemeente-auto's verkeerden.

De heer Meijroos was van meening, dat, al werd het bestaande aantal met een tiental nieuwe auto's vermeerderd, de transportkosten van de gemeentendienaren toch niet zouden verminderen.

Het onderhoud moet trouwens wel zeer hoog zijn, wanneer voor de reparatiekosten van een Fordauto f 1500 wordt betaald, terwijl men voor f 1900 een nieuwe Ford kan krijgen.

De redactie hoopt, dat er vele gemeenteraadsleden zullen zijn van de kwaliteit van den heer Schotman en dat zij gezamenlijk eens schoon schip zullen maken.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Mercur.

No. 25 opent met een bijdrage van Prof. Dr. F. A. F. C. Went, gewijd aan den hr. J. P. Moquette, die den 24en Juni 1873, dus een halve eeuw geleden, op Java kwam om Indië niet meer te verlaten.

De hr. M., in 1855 te Goor geboren, waar zijn vader geneesheer was, kwam op 18-jarigen leeftijd op Java; zijn oom was hier administrateur van de suikerfabriek Pengkol in Pasoeroean. Hij was eerst geëmployeerde op Pleret, daarna op Ketegan, vervolgens administrateur van Pleret, vanwaar hij in dezelfde positie naar Toelangan ging, om deze administratie later te verwisselen voor die van Kremboong. Omstreeks 1903 verliet hij de suiker, ging toen in gouvrenementsdienst over bij het Departement van Landbouw te Buitenzorg (meer in het bijzonder aan het Proefstation voor Rijst), om ten slotte verbonden te worden aan het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen voor het beheer van de muntenverzameling van het museum, terwijl hij tevens werd toegevoegd aan den chef van den Oudheidkundigen Dienst.

Uit het bovenstaande ziet men, dat Moquette zich op zeer verschillend terrein bewogen heeft; niet alleen dit, maar waar hij werkzaam was, gaf hij belangrijk werk, zoo o.a. zijn studies over de numismatiek van Java, zijn ontdekking van de herkomst van de eerste propagandisten voor den Islam en de beschrijving van hun grafstenen.

Maar de groote beteekenis van Moquette ligt toch wel in hetgeen door hem als planter verricht is op het gebied van het rietzaaien. Op dit onderdeel van zijn werkzaamheid laat Prof. Went het volle licht vallen. De Schr. besluit, dat men bewondering moet gevoelen voor den man, die in verschillende opzichten getoond heeft, hoe men in werkelijkheid Java zou behooren te koloniseren. „Konden velen van ons er toe komen zijn voorbeeld te volgen, de tegenstelling

VERHUIZINGEN PER

Auto-Tapissières

H. VAN DEN BOLD S

APELDOORN :: TELEF. No. 273

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting

tusschen Oost en West zou zeker minder groot worden op het oogenblik.

Overigens bevat dit Merc. Nr. o.a. Wetenschappelijke eenkomst van het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie. — De Arghanvezel. — Kultuurberichten. — Kleine dedelingen. — Verslagen van maatschappijen. — De Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft de laatste recente literatuur over economische zaken, nijverheid, stoffen, enz.

Javaansch adatrecht.

Bij E. J. Brill te Leiden verscheen: Javaansch adatrecht. Overgedrukt uit „Het adatrecht van Ned.-Indië“, door C. van Vollenhoven.

De uitgever zegt in een voorbericht, dat in het voorjaar van 1923, het in 1918 voltooide eerste deel van gesamenlijk werk was uitgebracht. En verder: „Schrijver en uitgever vertrouwen, binnen kort het tweede deel ter perse te zullen leggen; zoodra dat verschenen zal zijn, kan het tweede deel worden bijgewerkt en herdrukt. Om inmiddels voornaamste bezwaar weg te nemen, dat van dit eerste deel kocht raken het gevolg zou kunnen wezen, heeft uitgever teekende in overleg met den schrijver en met diens instemming besloten, dat gedeelte uit het eerste deel herdrukken, dat het moeilijkst kan worden gemist, namelijk 18e stuk der tweede afdeling, hetwelk handelt over het huidige adatrecht der Indonesiërs in den rechtskring van Oost-Java met Madoera (bl. 504—654). Bij die herdruk zijn bijna geen wijzigingen aangebracht, dan die uit die bleken nu het stuk afzonderlijk verschijnt; de spronkelijke paginatuur is in den tekst aangegeven.

De Ingenieur.

No. 25 bevat het eerste gedeelte eener geïllustreerde schouwing van Prof. ir. H. van Breen, getiteld: Waterkring van den waterstaat van de hoofdplaats Batavia. De schr. laat een historisch overzicht voorafgaan, terzake 1619, behandelt daarna „De waterstaat drie eeuwen na de stichting van Batavia“, bespreekt vervolgens het verband tusschen den waterstaat en den gezondheidstoestand om dit gedeelte te eindigen met een hoofdstuk: „De gestane verbetering.“

Meded. Tijdschrift voor Zendingwetenschap.

Uit den inhoud van deel 67, 2e stuk. Van een Koninklijke Koningsvrouw. Een verhaal uit Midden-Timor, gedeeld door H. Krayer van Aalst. — Geesten en geestenvereering op Talaot, door H. J. Stokking. — Javaansche verhalen, door S. Luinenburg (I. Het verhaal van Kasan, Ali en Doelamat. II. Het verhaal van Retna en djoel Seta. III. Peking Koning. IV. Het verhaal van de meel in de zon droogde. V. Katimoemoel. VI. Het verhaal van den ouden buffel. VII. Het verhaal van een duwnaar en een weduwe). — De telwoorden in de poesch, door J. W. Wesseldijk, zendeling-leeraar in de provincie Oost-Indië, door J. Rauws, naar aanleiding van het rapport der Alcoholbestrijdings-Commissie voor de provincie Oost-Indië. — Uit de Maleisch-Javaansch-Soendaneesche pers. — Langrijke verschijnselen op zendingengebied. — Literatuur.

Orgaan Ned. Ind. Officiersvereniging.

Hoofdzakelijke inhoud der April-afl. Moderne plaatsaanduiding op stafkaarten, door F. T. — De officier en de revolutie, door F. C. A. Schulte (vervolg). — Plaatsing van intendanten in de Buitengewesten, door Stieltjes. — „eerste nota“ van de militaire salariscommissie. De militaire dienst in verband met de door de militaire salariscommissie voorgestelde salarisregeling, door F. E. nese. — Een pleit voor het herstel van de vier gewestelijke Intendances op Java, door Intendant.

Register op het Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen.

Bij E. J. Brill te Leiden is verschenen een „Systematisch register op het Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Gen. kundig Genootschap (jaargang 1905 tot en met 1922)“, samengesteld door F. E. Spirlet.

De inrichting en indeeling van dit register komt hoofdzakelijk overeen met dat van de jaren 1876 tot en met 1904, samengesteld door W. C. Muller, 1) waarvan de gedachte aan de uitspraak dat aan eigen roem veelal wordt luchtje is, niets meer willen zeggen dan dat het bij de in de praktijk goed heeft voldaan.

Ook bij het nu uitgekomen register komt duidelijk naar het licht, dat de Nederlandsche koloniën een ruime plaats innemen in het tijdschrift van het Aardr. Genootschap, een eigenlijke register (dus zonder de Alfabetisch klapper) op n. 184 blz.; daarvan hebben de bl. 51—115 op West-Indië en 116—123 op West-Indië betrekking.

Ned. Indisch Rubber- en Thee-Tijdschrift.

Uit den inhoud van No. 5 (15 Mei '23). Hoe de oogst

1) Verschenen in 1905, eveneens bij de firma Brill te Leiden.

VAN DEN BICHELAER & CO

TABAK-, SNUIF- en SIGARENFABRIKANTEN

EINDHOVEN

VERLOFGANGERS

JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij

A. NIEUWENHUIZEN

Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

Stoom-, Wasch- en Strijkrichting

C. PIERIK-VAN DER DRIFT

Schenkweg 300-302 Schiestraat 1

DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

FIRMA J. ASJES EZ.

CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK

ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN, KOETSEN EN CARROSSERIËN VOOR .....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

werking in Malacca werkt, door G. F. B. — De banden-fabricage, door G. F. B. — Controle op de productie, door J. R. Harmsen. — Rubberlatex en hare industriële betekenissen. — Het uitvoerrecht op rubber. — Brandhout en brandstofbesparing in theefabrieken, door Dr. J. J. B. Deuss. — Groenbesteding, door Dr. Ch. Bernard.

Verder lezen we in dit Nr. Er is onlangs sprake van geweest, dat in 1924 tijdens de jaarbeurs te Bandoeng een theecongres zal worden gehouden. Dezez dagen heeft het Bestuur der jaarbeurs hierover besprekingen gevoerd met Dr. Bernard en dit leidde tot geheele overeenstemming.

In 1924 zal dus gedurende drie dagen, vallend in de Jaarbeurs-periode, het theecongres worden gehouden. Indertijd is eene vereniging voor eene thee-tentoonstelling opgericht, doch toen de tentoonstelling niet doorging, zijn de reeds bijeengebrachte gelden aan de gevers gerestitueerd. Men wil in 1924 aan het congres een tentoonstelling verbinden.

werkt, als: prauw- en gevelversiering en fraai bewerkte houten hamer voor het aanslaan van bindsels; signaalhoorns, z.g. „brulbamboe”, heilige fluiten, bijlen en sagoklopers met steenen kling, en een reeks steenen bijklingen; pluimen „harisawola”, die bij de rituele plechtigheden in de hand worden gehouden door de novieten bij het binnengaan van den „karewarri”, nu ook „mase” genoemd. Dan uitnemend fraai bewerkte pijpen van den bovenloop der Keeromrivier, trom van het Sentanimeer, van Nias twee houten beeldjes.

Het meest belangrijk ethnografisch gegeven hierbij is wel een bijl met steenen kling uit het gebied ten Zuiden der Keeromrivier van volkomen hetzelfde type als dat der Zuid- en Z.W.-kust, n.l. een steenen kling, rechtstreeks geklemd in een holte van den knuppelvormigen steel. Dit bijl-type komt voor, met dat der indirecte bevestiging van de kling, bij de Timorini van het centrale bergland; het is echter van de Pesegem niet bekend. Merkwaardig is het daarbij, dat deze meest rechtstreeksche bevestiging van de steenen bijkling niet aangetroffen is in het stroomgebied der Sepik (Kaiserin Augusta-rivier).

De heer J. Jongejans, lid der Noord-Nieuw-Guinea-Expeditie 1920, schonk, mede door tusschenkomst van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, een kleine verzameling uit het Mamberamogebied en de Swartvallei op N.-G., bestaande o.a. uit lijfsieraden, taschjes en pijpen. Van de Idenburg-rivier een steenen bijkling.

Hoewel gelukkig te verwachten is, dat het museum van het Bataviaasch Genootschap daarbij niet zal te kort zijn gekomen, moet het toch bedroevend worden genoemd, dat vermoedelijk niet aan Nederlandsche musea ten goede zal komen het belangrijkste deel der ethnografica, dat tijdens de Nederlandsche expeditie in het noordelijk deel van het centrale bergland van Nieuw-Guinea werd bijeengebracht. Het Basler Museum althans kan worden gelukgewenscht met het verkrijgen van „enorm reiken en wichtigen Schenkungen”, waarvan een „besonders wichtiger Teil” afkomstig is uit „dem bisher ganz unerforschten zentralen Teil des holländischen Neu-Guinea, nordwärts von den Neu Guinea-Alpen”.

Er had bij kunnen worden vermeld, dat den schenker, dr. P. Wirz, was toegestaan een Nederlandsche expeditie daarheen te vergezellen. Onder die verzameling worden genoemd: Seelensteine, längsovale flache Platten... Serie Steinmesser und Steinmesseln... ein hervorragendes Stück ist ein aus Rotan... geflochtener Pantzer mit Halskragen und Schulterklappen” enz. enz. Alles zaken waar onze musea vermoedelijk „koksgast” van zullen blijven.

Dan zijn er geschenken van het Bat. Gen., den heer Walter Fritsch te Rabaul, den heer G. Mörzer Bruyns, mej. G. H. A. van Rijn, den heer W. J. Boon, den controleur bij het Binn. Best. L. C. Heyting, de Ind. regeering, den heer A. C. Mees en ir. H. F. E. Visser.

Verder vermeldt het verslag nog een geschenk van den hr. P. Cool te Paramaribo: drie houten klaviersloten „ningri sroti” van de Aucaner Boschnegers uit de omgeving van Drietabbetje, waarbij de hr. van Nieuhuys verduidelijkt: Over deze sloten, die over een groot gedeelte van de wereld worden gevonden, is reeds veel geschreven. Hun verspreiding naar het Oosten — het museum heeft ze van Afrika en de Kei-eilanden — zou gebonden zijn aan de verspreiding der Arabieren. Volgens den schenker komen ze in Suriname maar heel zelden voor, is hun bestaan daar nagenoeg niemand bekend en zijn ze in de meer beschaafde streken nooit in gebruik geweest. Van de verkregen exemplaren worden er twee geopend op de gebruikelijke wijze, door er van ter zijde de houten sleutel met nokken in te steken, waarmede de klavieren gelicht worden. Van de derde wordt de pal gelicht door middel van een naald, die door een fijne opening, in de pal gedrukt en daarna opgetrokken wordt.

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

Verder vermeldt het verslag nog een geschenk van den hr. P. Cool te Paramaribo: drie houten klaviersloten „ningri sroti” van de Aucaner Boschnegers uit de omgeving van Drietabbetje, waarbij de hr. van Nieuhuys verduidelijkt: Over deze sloten, die over een groot gedeelte van de wereld worden gevonden, is reeds veel geschreven. Hun verspreiding naar het Oosten — het museum heeft ze van Afrika en de Kei-eilanden — zou gebonden zijn aan de verspreiding der Arabieren. Volgens den schenker komen ze in Suriname maar heel zelden voor, is hun bestaan daar nagenoeg niemand bekend en zijn ze in de meer beschaafde streken nooit in gebruik geweest. Van de verkregen exemplaren worden er twee geopend op de gebruikelijke wijze, door er van ter zijde de houten sleutel met nokken in te steken, waarmede de klavieren gelicht worden. Van de derde wordt de pal gelicht door middel van een naald, die door een fijne opening, in de pal gedrukt en daarna opgetrokken wordt.

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

Verder vermeldt het verslag nog een geschenk van den hr. P. Cool te Paramaribo: drie houten klaviersloten „ningri sroti” van de Aucaner Boschnegers uit de omgeving van Drietabbetje, waarbij de hr. van Nieuhuys verduidelijkt: Over deze sloten, die over een groot gedeelte van de wereld worden gevonden, is reeds veel geschreven. Hun verspreiding naar het Oosten — het museum heeft ze van Afrika en de Kei-eilanden — zou gebonden zijn aan de verspreiding der Arabieren. Volgens den schenker komen ze in Suriname maar heel zelden voor, is hun bestaan daar nagenoeg niemand bekend en zijn ze in de meer beschaafde streken nooit in gebruik geweest. Van de verkregen exemplaren worden er twee geopend op de gebruikelijke wijze, door er van ter zijde de houten sleutel met nokken in te steken, waarmede de klavieren gelicht worden. Van de derde wordt de pal gelicht door middel van een naald, die door een fijne opening, in de pal gedrukt en daarna opgetrokken wordt.

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

EINDHOVENSCH BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN

BOOMEN EN PLANTEN

TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAL ADRES VOOR HET

AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 12. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — Opening van het Radiostation op den Malabar bij Bandoeng, door R. (In verband met dit opstel zij gewezen op de jongste afl. van het Marineblad (verschenen 22 dezer), waarin is opgenomen een verkort verslag van de lezing over de „Radio-verbinding Indië-Holland” op 12 April j.l., door den luit. ter zee te kl. J. E. Meijer Ranneft.) — Indische herinneringen. XVII. Een smerige streek, door M. A. van der Lijke.

Locale Belangen.

Nr. van 16 Mei '23. De a.s. vermindering der accresuitkeuring en haar gevolgen, door R. — Decentraliana. (Polemiek tusschen Ch. E. J. Meyl en R. over de Waterschappen in de Vorstenlanden.) — Late goedkeuring van gemeentelijke belastingverordeningen.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 46. Het Helopeltis vraagstuk opgelost? door H. W. S. — Een weinig bekende veredingsmethode, door J. J. Ochse. — De koffieoogst in het Nedirische, door J. H. Kuneman Jr. — Tweede gewassen. 1. Grondnoten. 4. Cassave, door A. J. K. — Het gebruik van Hevea-latex voor de papier-fabricatie, door M. — Eenige beschouwingen over moderne koffiebesteding en daarbij gebruikte machinerieën, door J. J. van Dorsten. — Groenbesteding (slot), door J. K. M. — Verslag van het Algemeen Profestation voor thee over het jaar 1922, door Dr. Ch. Bernard.

Verslag Museum Volkenkunde te Rotterdam.

Verschenen is het 39ste jaarverslag (over 1922) omtrent den toestand van het Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik” te Rotterdam.

De directeur van dit museum, de hr. J. W. van Nieuhuys, weelt het verslag zoo samen te stellen en (ook door illustrering) aantrekkelijk te maken, dat men met genoegen van den — vooral uit ethnografisch oogpunt belangrijken inhoud kennis neemt. Zoo bevat zijne opgave van schenkingen aan het Museum niet slechts een eenvoudige opgave der voorwerpen, doch een beschrijvende catalogus, met tal van interessante ethnografische bijzonderheden, tevens getuigenis aflegend van groote belevendheid.

Het Museum kan wat de Indië betreft, op belangrijke aanvinsten wijzen gedurende het jaar 1922. Zoo schonk de heer G. M. Wigman, te Zutphen, een door hem voor het museum bijeengebrachte verzameling uit de afdeling Paloe, van Midden-Celebes, w.o. tabakspijpen, kalkkokers van kalebas en gegoten messing; metalen beenbanden, bronzen netwerk, als amuletten; volledige priesterkleeding, kleeding van boombast; boombastklopers, weefsels, houten schotel voor het gondwasschen, vlechtwerk, zwaarden, een reeks zwaardgrepen van verschillende vorm; muziekinstrumenten, waaronder fluiten voor speciale bezweringsdoeleinden; bezweringsfiguren, enz.

Verder moet uit de collectie Wigman nog worden genoemd, het zelfs voor Indië zeer fraaie vlechtwerk: tassen, doozen en mandjes, dat uitsluitend te Sidondo door jonge meisjes gevlochten wordt van „wintoe” bies.

Belangrijk zijn ook de beide ijzers „are patempo”, die dienen voor de uitsluitend in Oelawi gebruikte methode van tandmutilatie, het afvijlen bij de jongens en het uitwrikken bij de meisjes.

Dan van het wapentuig: de stormhoed „sonko tandoe”, schild „kaliawo” en een reeks zwaarden en zwaardgrepen in allerlei vormen en met de inheemsche benamingen.

De muziekinstrumenten zijn er in vertegenwoordigd door drie soorten fluiten, de twee-tonige slagvork van bamboe, „sere” of „paré”, de koker-either en de koker-trom, beide van bamboe.

De heer J. A. Wasterval, destijds te Hollandia op Nieuw-Guinea, schonk uit het noordelijk deel van ons grensgebied: sieraden van schelpen en varkenstanden; houtsnij-

Verder vermeldt het verslag nog een geschenk van den hr. P. Cool te Paramaribo: drie houten klaviersloten „ningri sroti” van de Aucaner Boschnegers uit de omgeving van Drietabbetje, waarbij de hr. van Nieuhuys verduidelijkt: Over deze sloten, die over een groot gedeelte van de wereld worden gevonden, is reeds veel geschreven. Hun verspreiding naar het Oosten — het museum heeft ze van Afrika en de Kei-eilanden — zou gebonden zijn aan de verspreiding der Arabieren. Volgens den schenker komen ze in Suriname maar heel zelden voor, is hun bestaan daar nagenoeg niemand bekend en zijn ze in de meer beschaafde streken nooit in gebruik geweest. Van de verkregen exemplaren worden er twee geopend op de gebruikelijke wijze, door er van ter zijde de houten sleutel met nokken in te steken, waarmede de klavieren gelicht worden. Van de derde wordt de pal gelicht door middel van een naald, die door een fijne opening, in de pal gedrukt en daarna opgetrokken wordt.

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

De Indische inkomstenbelasting voor de Naamlooze Vennootschap, door A. Ritz. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

De koloniale mandaten en de Volkenbond, door H. H. van Kol. (Overgedrukt uit de Socialistische Gids, Mei-Juni 1923). (Amsterdam, Boekhandel „Ontwikkeling”).

Opvoeding tot autonomie. Een sociaal-paedagogische studie van het Philippijnsch onderwijsstelsel, vergeleken met het Ned.-Indische, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. Met platen. (Groningen-Den Haag-Weltevreden, J. B. Wolters).

Les batiks de Java. Quarante-six planches, précédées d'une introduction par D. Réal. (Paris, A. Calavas).

Sarawak; its resources and trade, by E. Parnell. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 502).

De progressieve winstbelasting voor Ned.-Indië, door Dr. J. H. Boeke. (Econ. Stat. Berichten. 1923, bl. 371).

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

BESCHIKBAAR.

PIANO'S

RIPPEN

P. Heinstraat 42

DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

BIJ UW BEZOEK AAN

BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,

bemerkt U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen nood

Wij Reinigen en Persen Uw Kleding terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,

Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliëntèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

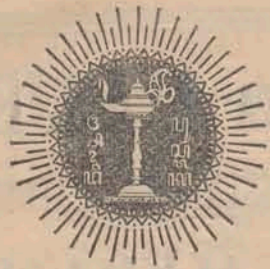
terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors

Prop.: M. ANDRÉ,

4 rue Grétry, BRUSSEL

(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Bronckère).

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . . .”.

PETER V. ARKEL in „Niet. 3 van den Dag van Ned.-Indië”.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

HIMA
RUDGE-WHITWORTH RIJWIELEN
GOUDSTER

Waterkracht en electriciteit in Ned.-Indië, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. (Ned. Mercuur, II, 2 (1923) bl. 21).

Treatment of silver ore in Dutch East India. (J. R. Soc. Arts. 1923, bl. 513).

Welvaart en hygiëne, door H. F. Tillema. (Nieuw Indië, Juni 1923).

De Papoea als knaap en jonge man (met ill.). — Over de Dajaks (vervolg), door P. Jucundus (met ill.). (De Katholieke Missiën, Juni '23).

Adam Smith over de koloniën, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. (De Economist, 15 Juni '23).

Het ontwerp inzake wijziging Assistentenregeling. (De Planter, 27 Mei '23).

De kapitaalsaantooning en de toekomst van het Indische belastingstelsel, door B. J. F. Steinmetz en J. C. Vleming Jr. (Ophouw, 5e jaarg. bl. 698).

Enige Indische reisindrukken I, door Ir. C. F. Stork. — De in Ned.-Indië op de „Koninklijke” uitgeoefende belastingdruk. (Econ. Stat. Berichten, jongste Nr.)

Suriname.

Niet in het land zijnde toen de interpellatie-Marchant aan de orde was, hebben wij de daaraan gewijde vergaderingen van de Tweede Kamer niet kunnen bijwonen.

Waar onze lezers zeker kennis hebben genomen van de verslagen in de dagbladen, zullen wij niet trachten een overzicht te geven van het gesprokene. Wanneer wij de 50 kolommen, die de redevoeringen in de Handelingen vullen, hebben doorgelezen, zullen wij ons misschien nog eenige opmerkingen veroorloven. Tot een motie is het niet gekomen. Dat was maar goed ook. Over het algemeen is het gesprokene niet van dien aard dat Gouverneur van Heemstra zich daarover zal kunnen verheugen. Wij hopen evenwel, dat de Gouverneur daarin geen aanleiding zal vinden om heen te gaan. Goede Gouverneurs zijn maar niet zoo voor het grijpen. Waar zijn moedige daad een gevolg is van zijn liefde voor het door hem bestuurde gewest, zal juist die liefde hem moeten terughouden van het opgeven van de met zooveel energie aanvaarde taak.

Dit nut zal de interpellatie in elk geval hebben, dat de Staten-Generaal in het vervolg scherper zullen toezien op de handelingen van den Minister van Koloniën voor zooveel het Surinaamsche aangelegenheden betreft.

Aan de debatten hebben leden deelgenomen, die anders nooit eenige aandacht wijden aan de Surinaamsche zaken. Moge dit in het vervolg zoo blijven.

Als slotsom is vast te stellen, dat de daad van den Gouverneur de algemeene belangstelling in Suriname hier te lande ongemeen heeft doen stijgen.

In „The Star” van 22 Juni viel ons oog op een mededeeling onder het hoofd: „Shall we cede British West Indies in Payment?”, dat Mr. Robert Murray aan den Prime Minister zou vragen, of het hem bekend was, „that there is a considerable body of opinion in the U. S. A. favourable to the British West Indies being ceded to America in settlement or part settlement of the British debt to the United States, whether he has examined the proposal, and, if so, whether he will consider its adoption.”

„The proposal” is wel wat sterk gezegd. En wat de Prime Minister geantwoord heeft, weten we niet, maar dat antwoord zal wel niet verschillen van dat door den Prins van Wales een paar jaar geleden gegeven: „The King's subjects are not for sale to other Governments”, of van dat door Lloyd George in the House of Commons: „There is not the slightest intention on the part of his Majesty's Government to barter or sell any portion of the British West Indies, whose inhabitants are loyally

BESCHIKBAAR.

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen J. KEMPS
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

attached to the crown and intensely proud of their membership of the British Empire.”¹⁾

In dit verband schrijven wij hier over, hetgeen de heer Marchant in den aanhef zijner interpellatie zeide over de onlangs weder in de Eerste Kamer uitgesproken gedachte: „of wij niet verstandig zouden handelen met ons dezen lastpost (Suriname) van den hals te schuiven.”

„Terecht heeft de Regeering dit denkbeeld met beslistheid afgewezen. De gedachte van het verkoopen van koloniaal gebied is reactionnair. Zij voert ons eeuwen terug. Een mogendheid verkoopt geen grond met zijn bewoners, waarover zij soeverein is. Het beginsel, dat de woorden „koloniën” en „bezittingen” uit onze Grondwet gebood te schrappen, heeft met deze gedachte finaal afge-rekend.”

Wij lezen in „De West” van 11 Mei:

Woensdag zijn door den concessionaris May wederom zeven kleine diamantjes in de stad aangebracht. Bij informatie deelde men ons mede, dat deze gevonden waren in dezelfde buurt, van waar eenige maanden geleden diamantjes werden aangevoerd. De prospectie geschiedde — in verband met minder gunstige ervaringen, die men had opgedaan met prospecteurs van Demerara — onder persoonlijke leiding van den heer Mac May.

De gevonden steentjes zijn iets grooter dan de vorige en van het helderste water. De grootste is ongeveer een half karaat.

Onder den naam „Comité waterleiding Paramaribo” heeft zich aldaar op 14 Mei een comité gevormd, bestaande uit de navolgende heeren, in alfabetische volgorde vermeld: S. Beck, A. A. Dragten, J. A. Dragten, R. A. Culjé, W. A. van 't Hoogerhuys, E. J. Kempees, W. Kraan, P. A. May, J. F. Nassy, P. J. M. Payens, F. P. Schuitemakere, R. D. Simons, E. A. Tjin Kon Fat, R. G. Vervuurt en E. R. de Vries.

Het doel van dit comité is, om te streven naar verwezenlijking van het door professor P. C. P. aan de orde gestelde plan betreffende de oprichting van een waterleiding te Paramaribo. Het comité zal gelden inzamelen, als bijdrage der bevolking voor het ter zake in te stellen onderzoek.

Tot voorzitter van het comité is gekozen de heer W. A. van 't Hoogerhuys.

Naar aanleiding van het vertrek van den Indischen beheershouster, J. W. Gonggrijp, brengt „De West” hulde aan dezen verdienstelijken ambtenaar, die gedurende vijftien jaren, de laatste twaalf als leider van het boschwezen, zich vol toewijding aan zijn werk gaf. Het blad wijst op den arbeid aan de inventarisatie van de bosschen, die het Surinaamsche binnenland bevat, de krachtige aanmoediging van de exploitatie van waardevolle houtsoorten, waarvoor zich thans veelbelovende perspectieven openen; de vervanging op zijn advies van de dure steenkool, in oorlogstijd, voor de koloniale vaartuigen en den kolonialen spoorweg door hout, met een besparing van ongeveer 100.000 gulden 's jaars voor het land; het door de heeren Gonggrijp en Struycken de Roysancour uitgegeven omvangrijke werk over het balata-vraagstuk in Suriname, enz.

Omtrent het voor Suriname zeer te betreuren vertrek van den heer Gonggrijp verwijzen wij naar het verslag van het Van Eedenfonds over 1922, ook afgedrukt in „De West-Indische Gids” van deze maand, blz. 126.

„Het Onderwijs. Organ van het Surinaamsche”

1) Onder de correctie: Blijkens een draadloos bericht in de Dinsdagochtendbladen is het antwoord van den Prime Minister inderdaad niet anders geweest.

MILENA SIGAREN
SERIEMERK
FABRIKANTEN:
C. DE JONG & ZONEN, APeldoorn
HOOFDSTRAAT 8 TELEFOON 84

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenstraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.

BALARTIKELEN.

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

**Heeren- en Dameskleeding
 naar Maat**

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Onderwijzers-Genootschap", van 16 Mei schrijft:
 In het Voorloopig Verslag over de Koloniale Be-
 roeping van het dienstjaar 1924 hebben de Kolo-
 niale Staten de vraag aan den Gouverneur gedaan,
 of het waar is, dat het voornemen bij het Bestuur
 bestaat het Departement van Onderwijs op te
 heffen.

In de Memorie van Antwoord lezen we, dat er
 nogalstnóg het voornemen niet bestaat genoemd
 departement op te heffen. Uit het woordje voor-
 lóopig blijkt, dat de opheffing van het Departement
 niet geheel denkbeeldig is. Wij zouden het
 voornemen zeerste ontraden het Departement van Onder-
 wijs tot een onderafdeeling van het een of ander
 departement terug te brengen."

Het blad geeft dan de redenen aan, waarom dit
 niet moet geschieden.

Wij hopen, dat Gouverneur van Heemstra zich
 niet eenmaal zal bedenken vóór hij dit heillooze voor-
 nemen uitvoert. Hij zou daarmee aan het onder-
 wijs en aan de kolonie een onberekenbaren slag
 brengen. Dat afbreken om te bezuinigen komt
 altijd faliekant uit.

toestanden en heeft daarover belangrijke verslagen
 uitgebracht.
 Wij wenschen den hoogleeraar een voorspoedige
 reis toe.

Curaçao.

Autonomie.

Naar aanleiding van het bij de interpellatie-
 Marchant ter sprake gekomen verlangen van den
 gouverneur van Suriname, dat de minister te
 voren aan den gouverneur zou kennis geven van
 de aan den begrotingswetgever voor te stellen bij-
 drage van het moederland voor de gewone jaarlijk-
 sche uitgaven, zei de minister van koloniën let-
 terlijk o.m.: „Ik vrees, dat een zoodanige gedrags-
 lijn vooral op dit oogenblik zeer ongewenschte con-
 sequenties zou meebrengen. Ik kan daaraan toe-
 voegen, dat de meerderheid in de Commissie van
 Advies voor de herziening der West-Indische Re-
 geeringsreglementen in haar onlangs verschenen
 advies evenzeer zich pertinent verklaard heeft
 tegen een gedragslijn als de gouverneur zou willen
 volgen en daarbij eveneens als hare meening heeft
 te kennen gegeven, dat van het denkbeeld van een
 fixatie voor langeren termijn, vooral ten opzichte
 van een land in wording als Suriname, moet wor-
 den afgezien. Ik acht die conclusie in algemeenen
 zin juist. Na enkele weinige jaren zou de fixeering
 vermoedelijk onhoudbaar blijken te zijn. Wat ver-
 der fixatie te voren, voor één jaar aangaat, ver-
 klaart de commissie, geen enkel reëel voordeel
 daarin te zien. Ook dit meen ik te moeten be-
 amen."

Het is dus eenigszins anders dan wij verleden
 week veronderstelden. Hier is niet van één stelsel
 maar van twee stelsels sprake, n.l. dat van jaar-
 lijksche opgave vooruit van het subsidiebedrag en
 dat van een fixum voor langeren tijd.

Aan het slot van zijn eerste antwoord zei de
 minister nog: „Of verder (behalve de aandacht, die
 op art. 48 Rr. moet gevestigd worden) de herziening
 van het Regeeringsreglement, die uit de jongste
 Grondwetsherziening zal voortvloeien, belangrijke
 principieele wijzigingen zal kunnen brengen, be-
 houdens hetgeen ik zoeven heb opgemerkt, in de
 algemeene verhouding op staatsrechtelijk terrein
 tusschen de kolonie en het moederland, is een
 vraag, die te zijner tijd beschouwing zal vinden.

Ik voor mij deel in dat opzicht min of meer het
 vermoeden van den Gouverneur, dat in dit opzicht
 de verwachtingen niet te hoog gespannen mogen
 zijn. Intusschen neemt dat niet weg, dat wat in dit
 opzicht mogelijk is, gedaan zal moeten worden,
 opdat, voor zoover slechts eenigszins doerlijk, voor
 de toekomst wordt tegemoet gekomen aan hetgeen
 thans een onderwerp van voortdurende wrijving
 pleegt te zijn tusschen den minister en de bestuur-
 ders van de kolonie."

Dit ter aanvulling van onze opmerkingen van
 verleden week.

Scheepvaart.

In April kwamen te Curaçao binnen 105 zeil-
 schepen, metende netto 22.269 M³. en 120 stoom-
 schepen van 306.886 M³.

Uitstapje naar Bonaire.

Het s.s. Brion organiseerde een boottocht naar
 Bonaire van 19-21 Mei.

Boekerij op St. Eustatius.

„Op St. Eustatius kwam, dank zij particulier
 initiatief, vrijwillige bijdragen en gaven en belang-
 looze medewerking een werkelijk zeer goede open-
 bare leeszaal en bibliotheek tot stand."
 Aldus de gouverneur in zijne openingsrede.
 Wij hadden er al iets van gelezen in de *Amigoe*,
 of elders, maar eigenlijk gezegd meenen wij ons te
 herinneren, dat er daar al veel langer eene open-
 bare boekerij is geweest onder beheer van den ge-

„De Surinamer" van 13 Mei schrijft:
 Heden overleed in het klooster der Eerw. Soeurs
 Franciscanessen aan de Gravenstraat zacht en kalm
 Eerw. Soeur M. Engelberta in den ouderdom
 van 91 jaren.

Met haar gaat de laatste der zes eerste Francis-
 canessen heen, die hier op 19 November 1856 aan-
 kwamen en den grondslag legden voor de bloeien-
 de Zusterhuizen, die onze kolonie thans telt.

In 1832 geboren op 13 October te Oirschot in
 Noord-Brabant, trad zij in het klooster der Eerw.
 Soeurs te Roosendaal en legde het jaar daarna hare
 geloften af.

Na 4 jaar in Holland te hebben gewerkt, ging zij
 op 2 October 1856 sloop met 4 harer medezusters
 naar de Eerw. Mère Louise Steijvers, en kwam
 hier op 19 November aan met het zeilschip „De
 Heiligheid".

Gedurende 67 jaren in onze kolonie arbeidend
 aan het niet anders, of zij moest bij jong en oud
 bekend zijn en de tijd van haar verscheiden zal
 niet nalaten in breeden kring ontroering te wek-
 ken."

In den ouderdom van 55 jaar overleed te Para-
 ribo de hoofdvolk van het immigratie-departement
 Sital Persad Doobai. Een aanval van influen-
 za maakte een einde aan het leven van dezen man,
 die naar „De West" schreef, zelfs in zijn eenvoud-
 ige werkkring in alle kringen achtung afdwong.

Zijn afkomst uit de hooge kaste der Brahma-
 nas verschafte hem onder de Britsch-Indiërs groot
 invloed, die steeds ten goede werd aangewend.
 In moeilijke gevallen deed het bestuur nimmer ver-
 geten een beroep op zijn medewerking. Hoe hoog
 onder zijn landgenooten gezien was, bleek wel
 bij zijn benoeming enkele jaren geleden tot Ma-
 gistraat, de hoogste waardigheid, die hem in de
 kolonie der Indiërs bijna tot een geheiligden persoon
 maakte.

In zijn dertig jaren heeft hij het immigratie De-
 partement gediend en was als het ware de wande-
 lende belichaming van de geschiedenis van dat De-
 partement. Men zal daar zijn buitengewone kennis
 van dit gebied nog vele jaren missen, terwijl in
 den kring zijn landgenooten een knap en trouw-
 dig raadsman in hem verliezen."

Prof. F. A. F. C. Went, hoogleeraar aan de rijks-
 universiteit te Utrecht, zal 28 dezer met de „Prins
 van Nederlanden" naar West-Indië vertrekken en
 na twee maanden half October terugkeeren.
 Wij hebben groote verwachtingen van deze reis.
 Prof. Went heeft reeds in 1901 Suriname (en Cu-
 raçao) bezocht ter bestudeering van de landbouw-

V. V. Meubelfabriek „DELTA"
 van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893

NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden: S

Complete Huiskamers van af f 315.-

BESCHIKBAAR.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen
 in Indië kosteloos hersteld.

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een
 voortreffelijke Rijsttafel zijn
 de

Recepten van een Ind. Kokki
 onmisbaar
 „De Ind. Rijsttafel" door
 FR. BLOM, Schrijver van
 „Moderne Kookkunst",
 verkrijgbaar bij den Boek-
 handel en bij de Uitgeefster
 Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten dat gij
 die levert. Dat bereikt gij alleen door
 goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gias*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naeff in *De Amsterdammer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

Den Haag - MEULSTRAAT

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vóórtaal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's mid-dags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het ge-bruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *djanganan* (*gado-gado*) tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar* arm-banden tegen de reumatiek à f 2.50 per stuk.

J. A. VAN HEIJNINGEN
 FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELLEN
 AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING
 LEVERING VAN ALLE SOORTEN
 HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
 :: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::
 WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

zaghebber. Die boekerij kan ter ziele zijn, maar waar zijn de boeken?

De Schutterij.

Er is sprake van opheffing. De gouverneur heeft bij de begroting aan den Kolonialen Raad de gewenschtheid daarvan uitgesproken en overlegt daarover met „Koloniën”. Wat is het werk van de schutterij? In den oorlogstijd zagen wij haar nog eens aangetreden. Daarna las men nog al eens van promoties in de hogere rangen en van commissies voor de indeeling, die niet plaats vond. Ook leverde de schutterij 1 adjudant aan den gouverneur. Dat was eigenlijk het laatste. Geruimen tijd geleden is de laatste adjudant heengegaan. Bezuiniging? of iets anders? Kwam er geen nieuwe adjudant, omdat de gouverneur over opheffing van de schutterij dacht, of is de gouverneur over opheffing gaan denken, omdat de schutterij zelfs geen adjudant meer leverde?

Honderd jaren terug.

De K. R. vroeg onlangs naar inrichting van het onderwijs op Venezolaansche leest. De *Amigoe* becijferde toen, dat men een honderd jaar zou terug gaan.

In zijn *openingsrede* deelde de gouverneur mee, dat een voorstel tot vaccinedwang wordt overwo-gen. Hier overweegt men, daarop terug te komen.

Uit den Verrèn Vreemde.

Volkenbondsverenigingen.

Op 24 Juni is in de Hofburg te Weenen de zevende algemeene vergadering geopend van den bond van Volkenbondsverenigingen. Zij duurt vier dagen. De meeste Euro-peesche landen zijn vertegenwoordigd geweest op dit con-gres. De Oostzeelanden, kortelings toegelaten tot de Unie der Volkenbondsverenigingen hebben er vertegenwoordigers zeegezonden. Ook Noord-Amerika, dat zich afzijdig had ge-houden bij de vorige congressen, heeft dit jaar twee de-legaties gezonden. Het Verre Oosten was vertegenwoordigd door belangrijke Chinese en Japansche delegaties.

Onder de personen, wier komst werd aangekondigd noe-men wij: baron Th. Adelsward, president der Unie, oud-minister van Financiën in Zweden; graaf Bernstof en prof. Jarekts (Duitschland); graaf Mensdorff, Dumba, oud-gezant en prof. Redlich (Oostenrijk); senator H. la Fon-taine (België); Hwang Yung Liang, gezant van China te Weenen; A. Plap, oud-minister van Buitenlandsche Zaken in Estland; Dr. Atkinson en R. J. Caldwell (Verenigde Staten); Paul Appell, rector van de Universiteit van Pa-rijs; professoren Aulard, Em. Borel, C. Bouglé, G. de Lo-pradelle, G. Sieh, J. Hennesy, volksvertegenwoordiger (Frankrijk); burggravin Gladstone, sir W. Dickinson, oud-parlements-lid, kolonel D. Davies, parlements-lid, Sir W. Kepler, vice-admiraal D. Lowe, kapitein R. Berkeley en Rev. H. Dunnico, parlementsleden, W. T. Layton, directeur van „The Economist” (Engeland); professoren Andreades en Seferiades (Griekenland); graaf A. Apponyi en A. de Serzevicy, oud-ministers (Hongarije); de professoren Tachi, Inui en Tagaki (Japan); mevrouw Mr. Bakker van Bosse en Mr. V. H. Rutgers, lid van de Tweede Kamer (Neder-land); de professoren Dembinski en Fiedoroviez (Polen); Mantcheninoff, oud-afgevaardigde in de Doema (Rusland); de professoren Mares, Zilku, Baza, Kullub en senator Bra-boc voor de Tsjecho-Slowaaksche vereniging; dr. Medir-ger en prof. Ranchberg voor de Duitse vereniging in Tsjecho-Slowakije; prof. E. Bovét, Eggie en Mercier (Zwit-serland). Eindelijk zouden het Secretariaat-Generaal van den Volkenbond en het Internationaal Arbeidsbureau of-ficieus ten congresse vertegenwoordigd zijn.

De agenda voor het Congres omvat het probleem der nationale minderheden, in het bijzonder dat van de min-derheden in het Nabije Oosten; het probleem der ontwa-pening en van den wederzijdschen waarborg der natieën; de billijke behandeling van den internationalen handel; de algemeene-making van den Volkenbond; de intellectueele samenwerking tusschen natieën; en eindelijk verschillende politieke actualiteiten, waaronder mogelijk ook het probleem der schadeloosstellingen zal worden onder de oogen ge-zien.

De Oostenrijksche regeering en de stad Weenen hadden de noodige voorbereidingen getroffen om de delegaties een hartelijke ontvangst te bereiden.

Men lette wel! Dit congres van Volkenbondsverenigin-

BESCHIKBAAR.

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 - Tel. H. 7504

gen is iets anders dan een vergadering van den Volken-bond. De Volkenbond heeft een Raad, die doorloopen-d werkt, zooiets als zijn dagelijksch bestuur, en kent de Algemeene vergadering van den bond, die nu en dan wordt bijeengeroepen en dan hare zittingen te Genève houdt. Deze laatste zal ook dit jaar in September geopend wor-den. De Volkenbond liet zich dan ook slechts officieus vertegenwoordigen op het congres te Weenen. Hij zal met hetgeen daar geuit is, door bevriende verenigingen uit alle landen, groot voordeel kunnen doen, te meer waar er verschillende onderwerpen, die ook voor den Volken-bond vragen van den dag zijn, door vooraanstaande per-sonlijkheden zijn behandeld. Men geve volle aandacht aan hetgeen de correspondentieën uit Weenen hierover juist de-zer dagen vermelden.

Smuts naar de Volkenbondsvergadering.

Gemeld wordt, dat generaal Smuts tegenwoordig zal zijn op de vergadering van den Volkenbond in September na-te houden. De premier van Zuid-Afrika zal in elk geval in die maand in Engeland komen ter bijwoning van de economische Rijkskonferentie en men meldt, dat het zijn voornemen is het slot der bespreking althans bij te won-nen. Het verschijnen van den generaal in de Volkenbonds-vergadering zou van bijzonder belang zijn, zoowel wegens zijn persoonlijkheid als om de rol, die hij heeft gespeeld bij het opstellen van het statuut van den Bond te Paris in 1919. Bovendien heeft hij speciaal belang in het vraag-stuk der ontwapening, dat vermoedelijk een der belang-rijkste punten op de agenda zal uitmaken.

Bij de vorige Volkenbondsvergadering wees Z.A. als zijn vertegenwoordiger Lord Cecil aan, waardoor deze voor-aanstaande figuren daar haar plaats kon innemen en aan Z. A. een schitterende vertegenwoordiging gaf. Lord Cecil kan, door de gewijzigde rolverdeling in Engeland, nu toch zijn invloed in den Volkenbond laten gelden, zonder door Z. A. afgevaardigd te worden.

Voortgezette vredes-oorlog.

Het blijft een eigenaardig verschijnsel, dat elke poging van Duitsche zijde, om zich te verheffen uit den ontwa-penings stoot, van Fransche zijde wordt voorgesteld als iets dat onbehoorlijk is, dat ontoelaatbaar is. Zoo treffen wij in Fransche bladen meermalen artikelen aan, die het be-levend streven van de Duitsche nijverheid en van den Duitschen handel om weer een afzetgebied te krijgen in de landen overzee als een gemeene streek signaleeren, of die krachtig ingaan tegen aan den Duitschen onderne-mingsgeest geboden kansen.

Kort geleden heeft Hongkong de maatregelen opgehe-ven, waardoor aan de onderdanen der Middenrijken den handel ter plaatse verboden was. Dit is niet anders dan het weder toelaten van wegens den staat van oorlog uit-gesloten tot het gewone vredesverkeer. De Duitschers han-delen de intrekking van hun uitsluiting voorzien, althans in de eerste trimestre werd er door hen reeds voor een waarde van 200.000 P. St. ingevoerd. Op den dag der op-heffing openden, aldus verzekert ons Albert de Pourvoir-ville in de *Dépêche Coloniale* van 7 Juni, reeds tien D. firma's haar kantoren te Hongkong.

In Singapore, in Japan eenzelfde bedrijvigheid. In China verschijnen de D. ook weer. Hun bedrijvigheid is op de-zelfde artikelen gericht, als vóór den oorlog: verfstoffen, staal, metalen, wetenschappelijke toestellen, elektriciteits-behoofdheden, machinerieën, wollen weefsels. Groote pub-liciteits, voordeelige leveringsvoorwaarden, gemakkelijke betalingsgelegenheden, geen andere natie kan hiertegen op-betalingen.

Na het mededinging gevaar gesignaleerd te hebben, komt de schrijver tot de conclusie, dat daartegen noodig is een beslist optreden van een Entente cordiale econo-mique voor de Aziatische markten, aangegaan door alle na-ties, die in Europa de overwinning bevochten.

„Klinkt ons, neutralen, inderdaad zonderling in de ooren. Moet de oorlog dan worden voortgezet? Men ge-looft blijkbaar niet in de behaalde overwinning, men blijft de verslagen partij nog als sterker en krachtiger beschou-ven dan de overwinnende. Wil men niet tot oprechte vrede komen, met de kansen die in concurrentie opgesloten lig-gen, hoe stelt men zich dan de oplossing, hoe stelt men zich dan de vredesverhoudingen voor? Mag de positie van ons klein land, hun, die zich de groote mogelijkheden noe-men in deze tot voorbeeld worden voorgehouden; wij aan-vaarden overal de mededinging niet alleen, wij hebben dit ook gedaan toen wij machtige vijanden, en jaloersche me-dedingers hadden.

De Duitse handel met Nieuw Zeeland.

In verband met het voorafgaande maken wij hier ook melding van een bericht van de United Empire. Het besluit van den Minister der douanen in Nieuw-Zeeland, waarbij op 1 September het embargo zou worden opgeheven voor

ABONNE SIGAREN VADEMECUM
 HAVANA-SERIEMERK
 N.V. SIGARENFABRIEK
 KESSELS & VAN HUSSEN - EINDHOVEN

GRAAF DEEL-SIGAREN

SERIEMERK

FABRIKANTEN

V. D. MEEREN & SANDERS
VELDHOVEN

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN
's-Gravenhage
Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEFOON No. 2512
DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

invoer van Duitse handelsartikelen in Nieuw Zeeland, heeft een protest uitgelokt van de kooplieden, die de regering van het dominion hebben verzocht de invoer ervan eerst te laten ingaan op 1 Januari 1924 (hetwelk dus, geen principieel verzet). Met uitzondering voor wetenschappelijke werktuigen en de pharmaceutische middelen die moeilijk van elders dan uit Duitsland verkrijgen zijn, was de uitsluiting zeer streng. Duitse agenten spannen al hun krachten in om den markt in Nieuw Zeeland te herwinnen, maar naar de U. E. verwacht zal er toch nog een tijd verlopen vóór zij een ernstigen mededinger kunnen worden voor de Britsche artikelen. (Als de overtuiging hiervan op hecht grondslag berust, waarom dan dat angstvallig verhoeden van die concurrentie? zouden wij willen vragen).

Nieuwe radium toevoer.

Radium wordt, zooals men weet, in kleine hoeveelheden op bepaalde ertsen gewonnen en heeft een groote handelswaarde. Tot dusverre kwam het meereendeel, dat in de chemie zijn toepassing vond, uit N.-Amerika. Sedert enige tijd zijn echter, zooals wij vroeger reeds meldden, Belgisch Kongo terreinen ontdekt, die veel rijker aan radium zijn dan de Amerik. mijnen. Leveren deze laatste 5 tot 20 milligram radium per ton, die van de Kongo mijnen tot 200 milligram.

Begin Juni is de eerste bezending uit Kongo te Kopenhagen aangekomen, waar het eerst in de Miradumfabriek verwerkt wordt. De zending was te Parijs door mevrouw Curie, de bekende ontdekkster van het kostbare metaal, op radium onderzocht, en zij heeft het van groot gehalte verward.

De te winnen radium zal, zegt het bericht, verwerkt worden tot miradium-zout, m. pastilles en m. tabletten, als deze al veelvuldiger worden aangewend tegen jicht, reuma, ouderdomsgebreken, enz.

Landverhuizing naar Brazilië.

Naar de directeur van het Informatiebureau van de Nederlandsche vereeniging „Landverhuizing“ uit goede bronneemt, heeft de Regeering van den Staat Pernambuco Brazilië besloten om krachtige maatregelen te nemen ter bevordering der landverhuizing van Europeanen uit Noord- en Midden-Europa naar dat gewest. De directeur vestigt er de aandacht op, dat de landverhuizing, waarheen men kolonisten verlangt te brengen, een warm klimaat heeft, zoodat het voor Nederlanders niet mogelijk is daar landarbeid te verrichten. Nadrukkelijk wordt gewaarschuwd niet te besluiten tot vertrek naar Brazilië, voordat men inlichtingen en raad heeft gevraagd van genoemd informatiebureau, Bezuidenhoutse weg 97, waar een ieder belangeloos en kosteloos geholpen wordt.

Gevallen grootheid.

De beweging tot vereeniging in een grooten bond van alle de aarde verspreide negers, scheen 't vorige jaar iets beloven. Van hen, die zich daarbij als voormannen deden gelden, hebben intusschen eenige reeds bewezen, dat hun verstandig heeft gedaan hun geen al te groote macht te geven. En nu heeft ook Marcus Garney, die zich als de gewezen president van zwart Afrika liet viëren, en die intusschen inzamelde voor een Zwarte-ster-stoomvaartlijn, bekend om de negers uit de Ver. Staten naar Afrika terug te voeren, de op hem gebouwde verwachtingen deërlijk bevestigd. Hij wordt beschuldigd een deel der ingezamelde gelden te hebben verduisterd en zal hiervoor terecht staan. De al-neger-beweging is hiermede voorloopig als mislukt te beschouwen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:
CONCEPT NOTULEN

Hoofdbestuursvergadering, gehouden op Zaterdag 9 Juni 1923 des v.m. ten 11 uur in het Z.-H. Koffiehuis, Groenmarkt, Den Haag.

Aanwezig de heer Mr. W. Sonneveld, Voorzitter, de dames Douair, Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs (Amsterdam), A. Dijk-Bruyn van Rozenburg (Apeldoorn) en van der Schuyt (Utrecht); de H.H. R. Zuyderhoff, Onderzitter, F. van Peski, J. A. van Hamel (Leiden), F. E. J. J. J. (Nijmegen), Dr. H. H. Zeylstra (Deventer), G. Calverley (Amsterdam) en F. H. A. van der Brugh, Secretaris-voorzitter.

Afwezig de H.H. H. J. M. Baumann (Arnhem), Z. G. Ph. M. (Rotterdam) en J. P. Th. J. Bronggeest (Haarlem). De Voorzitter opent op het aangegeven uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Als een voornaam onderwerp — aldus spr. — behoorende tot de bespreking van punten van behandeling ter algemeene vergadering,

moet de herdenking van het 25-jarig bestaan der Vereeniging op 3 Mei 1924, beschouwd worden.

Een summier voorstel van het Dagel. Bestuur behelst de uitgifte van een bizonder No. van het K.W., een feestvergadering te houden in een daarvoor passende inrichting hier ter stede gevolgd door een receptie welke desverlangd met een diner zou kunnen worden besloten. Uitnodigingen aan autoriteiten op eenigszins uitgebreide schaal, zouden moeten worden rondgezonden. Gaarne zou hieromtrent het gevoelen van de overige leden van het Hoofdbestuur worden vernomen.

De heer Calkoen is met dit programma wel ingenomen, behoudens met het laatste no. diner. S. acht het houden van een diner uit den tijd en de gelden daarvoor te besteden zouden beter kunnen worden aangewend voor een blijvend aandenken, voor een stichting ten bate van anderen.

Mevrouw Clifford daarentegen kon zich met het denkbeeld van een diner zeer wel vereenigen, ook uit een propagandistisch oogpunt.

De heer van Hamel voelt veel voor de zienswijze van den heer Calkoen; hij beveelt ook de uitgifte van een gedenkboek aan en bespreekt voorts de onkosten aan een en ander verbonden.

Nadat eveneens de Heeren van Peski, Luitjes en Zeijlstra hunne meening hebben kenbaar gemaakt, bevoegt de heer Zuyderhoff de wenschelijkheid van het stellen van een limiet van uitgaven waaraan het Dagel. Bestuur zich te houden zou hebben. Ook de Voorzitter vindt zulks noodig. Besloten wordt de limiet te bepalen op f2500, te splitsen in f1000 voor de feestelijkheden en de rest, hetzij voor een extra no. van het K.W. dan wel voor een blijvende herinnering. Een concreet plan zal op de volgende H.B. Vergadering worden voorgelegd.

De heer van Peski zou voorts gaarne zien dat de vergadering zich uitsprak over zijn voorstel om ingeval de leden verhinderd waren een Hoofdbestuursvergadering bij te wonen, zij gemachtigd worden te zorgen voor een plaatsvervanger uit het Afdeulingsbestuur. Dit voorstel vindt algemeen bijval, blijkende tevens dat de Statuten hierin reeds voorzien.

Niemand verder wat in 't midden te brengen hebbende, sluit de voorzitter de vergadering.

CONCEPT NOTULEN

der Algemeene Vergadering, gehouden op Zaterdag 9 Juni 1923 des namiddags ten 2 uur in het Z.-H. Koffiehuis, Groenmarkt alhier.

Vertegenwoordigd zijn de meeste afdeelingen en eenige dames- en heeren belangstellenden.

I. Opening.

De Voorzitter opent op het aangegeven uur de vergadering, heet allen welkom eene houdt daarna eene uitvoerige algemeene beschouwing over den toestand van de Vereeniging, om ten slotte met alle aanwezigen hulde te brengen aan het overleden Eere-lid mevrouw ten Bosch-Boscher en aan wijlen den Eere-Voorzitter, den heer Bakhuizen van den Brink.

II en III. Notulen, Jaarverslag, Rekening en Verantwoording 1922 met uitgebracht rapport der Commissie van verificatie, begroeting 1923.

Bijaldien alle deze bescheiden opgenomen zijn geworden in het K. W. en geen aanleiding geven tot verdere bespreking, wordt overgegaan tot punt

IV. Benoeming Commissie v. verificatie, rek. en verantwoording 1923.

De Voorzitter brengt den Heeren Hartevelt en van Haften dank voor het in deze door hen verrichte en hij vraagt hun of zij genegen zijn ook de boeken over 1923 te verifiëren. De heer Hartevelt — alleen ter vergadering aanwezig — verklaart zich daartoe gaarne bereid. Aan den heer v. Haften zal diens welnemen gevraagd worden.

V. Voorziening vacatures Hoofdbestuur.

De aftredende leden de H.H. Sonneveld, Zuyderhoff, v. d. Brugh, Baumann en v. Hamel, die zich allen hebben herkiesbaar gesteld, worden bij acclamatie herbenoemd, terwijl de heeren Baars (Apeldoorn) en Franke (Groningen) voor eene benoeming voorgedragen, als Hoofdbestuurslid worden geïnstalleerd met een gelukwensch van den voorzitter, die deze beide heeren tevens bedankt voor hetgeen zij in het belang hunner afdeelingen hebben verricht.

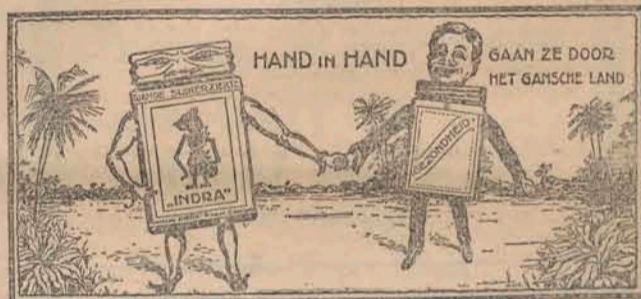
VI. Koloniaal Weekblad.

De Voorzitter zet hierbij uitvoerig uiteen den gang van zaken met den vorigen uitgever en het terugkeeren bij de N.V. Ten Hagen.

Naar aanleiding hiervan vraagt de heer Nypels of thans elke band met den heer Kramer verbroken is. De Voorzitter antwoordt bevestigend, behoudens

V. MASSARO
KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM
LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAÏEK,
STEEN- EN HOUTGRANIT VLOEREN,
LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.
CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

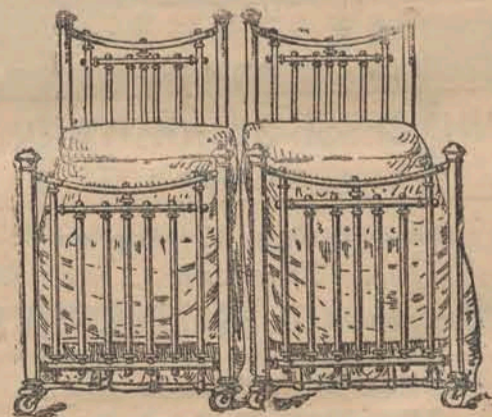
BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA“-medicijnen
Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA“-ARM-BANDEN. Prijzen der flacons f1.75 en f2.25; der armbanden in 3 grootten: f3.-, f4.- en f5.-.

N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Bij alle voornaamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON N. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

**GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG**

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle biaden liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

BESCHIKBAAR.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per Omgaand een boek voor zelf-onderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.

TOLSTEEGSELINGEL 0. Z. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

**PRINCESSE-SCHOUWBURG
DEN HAAG**

Donderdag, Vrijdag en
Zaterdag

Mademoiselle BOURRAT

Zondag en volgende dagen
MORITZ MARX

Zomerprijzen van f 2.50 tot f1.—
alles inbegrepen

BUREAU 10-4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

TRICOT ONDERGOEDEREN
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

een geldelijke claim tot een betrekkelijk niet hoog bedrag.

De heer Hartevelt zou het om praktische redenen en ook uit een oogpunt van bezuiniging raadzaam achten, indien het weekblad in een maandblad werd omgezet, welk denkbeeld onderschreven wordt door den heer van Lier. Mevrouw v. Beresteyn is een geheel andere meening toegedaan en zou het weekblad zoo mogelijk vervangen wenschen te zien door een dagblad.

De heer Van Marle merkt op, dat de uitgever van het Koloniaal Weekblad minder financieel gesteund zal behoeven te worden, wanneer het aantal advertenties uitgebreid wordt.

Kortgeleden is het tarief der advertenties met ± 25 pCt. verlaagd en thans is de uitgever bereid 30 pCt. provisie af te staan, zoodat, wanneer geen gebruik gemaakt wordt van de provisie, de prijs van een advertentie op 21/40 van de vroegere komt te staan.

Het Kol. Weekblad wordt sedert 1 Juni te Port Said aan iederen Indischen verloganger en repatrieerende persoonlijk gedistribueerd. Advertenties op allerlei gebied, niet alleen uit Den Haag, maar ook uit andere plaatsen, evenals advertenties van hotel-pensions in Midden-Europa, zullen zeer loonend zijn.

Het wil spr. voorkomen, dat menig lid van „Oost en West” belanghebbenden opmerkzaam zou kunnen maken op de gunstige gelegenheid om thans in het Koloniaal Weekblad te adverteeren.

De heer Bartstra geeft als zijn meening te kennen, dat voor het werven van advertenties een weekblad de voorkeur verdient boven een maandblad. Voorts zou Spr. den leden willen opwekken leden voor de Vereeniging te winnen.

VII. Voorstel Apeldoorn betreffende de contributiën en afdracht gelden aan het H.B. met prae-advies van het H.B.

De Voorzitter noodigt den Secretaris uit het prae-advies voor te lezen. Met de conclusiën daarin vervat, wordt algemeene instemming betuigd.

De heer Baars motiveert in den breede het door hem gedane voorstel.

VIII. 25-jarig bestaan der Vereeniging Oost en West 3 Mei 1924.

De Voorzitter relateert het voorstel van het Hoofdbestuur, waarmede instemming betuigd wordt. (Zie Notulen H.B.-vergadering). Het benodigde credit wordt toegeestaan.

IX. Bespreking plaats volgende Algem. Vergadering.

Besloten wordt deze in Utrecht te doen plaats hebben.

X. Rondraag en sluiting.

De heer Baars benut deze gelegenheid om mede te deelen, waarom hij, die nooit in Indië geweest is, zich zoozeer tot eene Vereeniging als deze aangetrokken gevoelt. De reden hiervan is te vinden in de groote sympathie, welke de toenadering tusschen blank en bruin voor hem heeft. Hij houdt zich voor den steun van het H.B. blijvend aanbevolen en zegt daarvoor bij voorbaat dank.

De heer Van Lier beveelt het Steunfonds voor West-Indië bij het H.B. aan, zoodat de bestudeering der inder-
tijd door de Propaganda-Commissie gedane voorstellen.

Nadat de Voorzitter den laatsten spreker had verze-
kerd, dat deze onderwerpen steeds de volle aandacht van het Bestuur hebben, wordt de vergadering, daar niemand meer het woord verlangt, onder dankzegging voor de be-
toonde belangstelling, om half vier gesloten.

Van het Informatie-Bureau :

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

Mevrouw J. B. Tempelman, van Boetzelaerlaan 52, Den Haag, als onderwijzeres.

K. W. L. Bezemer, Villa „Mon Repos”, Wageningen, als administratief ambtenaar.

IJKERS VOOR HET IJKWEZEN IN NED.-INDIË.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat dit jaar eenige jongelieden aan de Technische Hoogeschool te Delft in opleiding kunnen worden opgenomen voor de betrekking van ijker bij het ijkwezen in Nederlandsch-Indië, ten einde na voltooiing van hun studie, ter beschikking te worden gesteld van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Voor opleiding komen in aanmerking Nederlandsche onderdanen, die:

met gunstig gevolg hebben afgelegd het eindexamen eener H.B.S. met 5-jarigen cursus in Nederland of in Nederlandsch-Indië of het examen ter verkrijging van een getuig-schrift van bekwaamheid tot de studie aan de Technische Hoogeschool;

den leeftijd van 27 jaar niet hebben overschreden;

door een verklaring van den burgemeester hunner woon-

plaats bewijzen, dat zij zijn van goed maatschappelijk ge-
drag;

hebben voldaan aan de Militiewet, voor zoover daaraan
verplichtingen voor hen zijn voortgevolgd.

Zij, die in opleiding worden genomen, zullen voor de
duur hunner studie, doch hoogstens gedurende 3 jaren, een
toelage genieten naar reden van f1000 's jaars, terwijl de
collegelieden voor rekening van den Lande worden genomen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in
stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van
lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor opleiding in aanmerking wenschen te
men, behooren zich vóór 1 Augustus a.s. bij gezegd
zoekschrift (te adresseeren aan de 9de afdeling A.B.
het Departement) te wenden tot het Departement van Ko-
loniën, onder overlegging van hun diploma's en van een
korte omschrijving van genoten onderwijs en levensloop.

Mutaties van 20 tot 27 Juni 1923.

Nieuwe leden.

A. Verschoor, Zeist, Korte Laantje. f5.

Dr. J. Smits, Geoloog, Bilthoven „de Zwerfsten”. f5.

J. A. L. van Woerkom, candidaat IJker O.-I., Den Haag.

Vogelkersstraat 38. f5.

Mr. C. J. Hoek, Voorzitter Landraad, Djokdja, Soemba.

Iaan 8. f6.

S. H. Teng, Arts, te Soerabaja. f5.

A. van Heekers, Amsterdam, Amstellaan 78HL. f5.

Afschrijven.

E. Bangert, huize „Twed” te Maarn (afd. Utrecht).

A. N. Koopman, van Boetzelaerlaan 42, Den Haag (over-
leden).

Adresveranderingen.

G. W. Beijer, Den Haag, van: Hotel Rode, Korte Hou-
13, naar: Obrechtstraat 176, p.a. mevr. Bolsius-Raaf.

N. A. de Haart, Controleur B.B., van: Den Haag, Fran-
kenslag 116, naar: Rotterdam, G. W. Burgerplein 15. f5.

A. A. C. Linck, Controleur B.B., Den Haag, van: Acon-
straat 108, naar: Buys Ballotstraat 97.

Mevr. Wed. C. M. Lascur-Vielars, Den Haag, van:
Obrechtstraat 86, naar: Marconistraat 16.

Mr. G. G. van Buttingha Wichers, van: Den Haag, Ema-
straat 49, naar: Noordwijkerhout, Villa Thunath Schra-
A. Verheul Jr., van: Den Haag, Hugo de Grootstraat 42,
naar: Benthuizen (Z.-H.)

K. W. F. van Langen, Kapitein N.-I. L., van: Ensche-
naar: Den Haag, Pieter Bothstraat 45. f5.

F. W. J. Vollenhoven, 1ste Luit. Mil. Adm. N.-I. L., van:
Magelang, naar: Den Haag, Heemskerckstr. 2. f5.

J. de Roo, van: Weltevreden, Oude Tamarindelaan 10,
naar: Den Haag, Conradkade 8. f5.

Mevr. C. M. Roelfsema-Wesselink, onderwijzeres 2e
van: Soerabaja Embong Tandjong 16, naar: Winsum p.
J. H. Wesselink (afd. Groningen). f5.

P. L. de Gaay Fortman, Burgemeester, van: Bunscho-
naar: Ridderkerk.

Indologenvereniging p. a. J. Horst, Leiden, van: Post-
53, naar: Thorbeckestraat 8.

Mr. H. J. Boswijk, Rechterlijk Ambtenaar, van: Zoel-
Krullelaan 15, naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie.

Ds. G. C. A. A. van den Wijngaard, Predikant, van:
Utrecht, Oude Gracht 158, naar: Weltevreden, Dep.
O. en E.

V. Obdeyn, Ass.-Resident, van: Den Haag, Kranenbu-
gerweg 19b, naar: Weltevreden, Dep. B. B.

P. H. Kelder, Administrateur Billiton Mij., van: Den
Haag, Obrechtstr. 310, naar: Gantoeng, Billiton.

J. J. Brill, Adj. Inspecteur P. en T., Weltevreden, van:
Hoofdbestuur P. en T., naar: Postbus No. 20.

J. Tideman, Resident, van: Weltevreden, Dep. B. B., naar:
Menado.

H. A. Kooy, Inspecteur Financiën, van: Palembang, naar:
Semarang.

J. A. Monod de Froideville, Leeraar K. W. III S. Welte-
vreden, van: Pasaroestan. 28, naar: Willemslaan 4.

Dr. J. G. Smits, Dirigerend Off. v. Gez. 1ste kl., van:
Bandoeng D. v. O., naar: Koeta-Radja.

Ch. Wix, van: Poerwokerto, naar Weltevreden, Tjikini 14.

C. C. Ouwering, Ass.-Resident, van: Koeta-Radja naar:
Delft, Vermeerstraat 7.

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht
bij adresverandering hiervan ten
spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den
Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den
Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den
Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja (Java).

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambeienzalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f1.—
Verkrijg. bij de voorn. drogisten

BESCHIKBAAR.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST“.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van portó voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

WONING VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HETINK, Directeur.

WONING VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(cautch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

Nederlandsch-Indië en de handel.
 Indische toestanden gezien door een Inlander.
 Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 Sarikat-Islam.
 De Sulkernijverheid in Nederlandsch-Indië.
 De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 De Europeesche vrouw in Indië.
 De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch tooneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De thee cultuur op Java.
 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 5. Nederlanders in Indië.
 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Over Bali en zijne bewoners.
 Bevolking in Nederlandsch-Indië.
 Kinderminnaliteit in Nederlandsch-Indië.
 Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
 Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Ponningmeesterschap der Afdeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

Winklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.

de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Malakka.

Uitvoerende dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Agenten te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen

Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS

Wijnhandel

Kantoor:

Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913

SPECIALITEIT in

ROYAL BARSAC

Grand Vin Etampé

à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Superieur

à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER. MIJ.

MEUBELN

BETIMMERINGEN

BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

DEN HAAG

NOORDEINDE 64c

TELEFOONH. 1076

ROTTERDAM

WESTNIEUWLAND 13

TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië

Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 V...STRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

L. C. JACOBI
's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

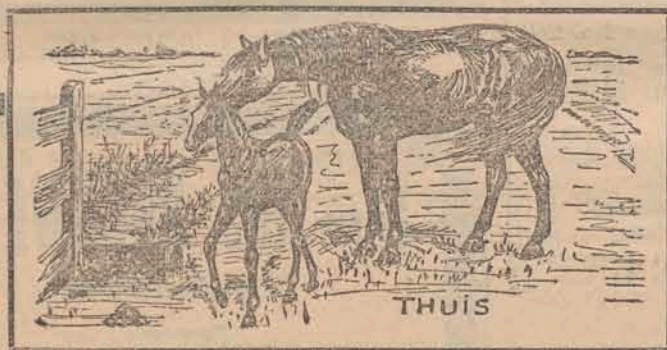
Werelamerk

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

**HET ADRES voor
BAD- en SPORT
Kleding**

voor Dames, Heeren en Kinderen

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas- Porcelain- Aardewerk **INDIË** Email merk „Ketel”
:: Berkefeld Filters :: **INDIË** :: Gero - Alpaca - Zilver

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gawe overkomst verzonden

Magazijn „NEDERLAND”
KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

**Uitrustingen
voor de Tropen**

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meub-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg